

ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД	1
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ	2
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ	3
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНите В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ	4

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДРУЖЕСТВОТО	4
1.1. Собственост и управление	4
1.2. Предмет на дейност	5
1.3. Основни показатели на икономическата среда	7
2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ДРУЖЕСТВОТО	7
2.1. База за изготвяне на индивидуалния финансов отчет	7
2.2. Сравнителни данни	13
2.3. Ефекти от първоначално прилагане на МСФО 16	13
2.4. База за оценяване	14
2.5. Функционална валута и валута на представяне. Признаване на курсови разлики.	15
2.6. Консолидиран отчет на дружеството	15
2.7. Приходи	15
2.8. Разходи	21
2.9. Финансови приходи и разходи	21
2.10. Имоти, машини и оборудване	22
2.11. Нематериални активи	23
2.12. Инвестиции в дъщерни дружества	24
2.13. Инвестиции в съвместни дружества	24
2.14. Финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	25
2.15. Финансови активи, оценявани по амортизирана стойност	27
2.16. Търговски и други вземания	27
2.17. Срочни депозити в банки	28
2.18. Парични средства и парични еквиваленти	28
2.19. Търговски и други задължения	29
2.20. Лизинг	29
2.20.1. Счетоводна политика, приложима от 1 януари 2019 година	29
2.20.1.1. Дружеството като лизингополучател	29
2.20.1.2. Дружеството като лизингодател	32
2.20.2. Счетоводна политика, приложима до 31 декември 2018 година	33
2.20.2.1. Дружеството като лизингополучател	33
2.20.2.2. Дружеството като лизингодател	33
2.21. Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство	33
2.22. Акционерен капитал и резерви	35
2.23. Данъци върху печалбата	36
2.24. Финансови инструменти	37
2.25. Финансови активи	37
2.26. Финансови пасиви	42
2.27. Компенсиране (нетирание) на финансови инструменти	43
2.28. Основна нетна печалба на акция	43
2.29. Сегментно отчитане	44
2.30. Оценяване по справедлива стойност	45
2.31. Преценки от определящо значение при прилагане на счетоводната политика на дружеството. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност.	47

3.	ПРИХОДИ ОТ ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ	55
3.1.	ИНФОРМАЦИЯ ЗА ВИДОВЕТЕ ПРИХОДИ	55
3.2.	ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ	55
3.3.	САЛДА ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ	56
4.	ДРУГИ ДОХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА	56
5.	РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ И КОНСУМАТИВИ	56
6.	РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ	56
7.	РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА	57
8.	ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА	57
9.	ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ	57
10.	ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ	58
11.	ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ	58
12.	ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД	59
13.	ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	60
14.	НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ	61
15.	ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА	61
16.	ИНВЕСТИЦИИ В СЪВМЕСТНИ ДРУЖЕСТВА	62
17.	ФИНАНСОВИ АКТИВИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД	63
18.	ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ	66
19.	ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ	67
20.	ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ И ПРЕДПЛАТЕНИ РАЗХОДИ	68
21.	ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ	69
22.	КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ	70
23.	ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА ПРИ ПЕНСИОНИРАНЕ	72
24.	ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ДОСТАВЧИЦИ И ДРУГИ КРЕДИТОРИ	75
25.	ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ	76
26.	ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ	76
27.	ЛИЗИНГ	77
27.1.	Активи и пасиви, признати в отчета за финансовото състояние	77
27.2.	Лизингови дейности на дружеството и начин на тяхното отчитане	78
28.	СЕГМЕНТНО ОТЧИТАНЕ	78
29.	УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК	81
29.1.	Пазарен риск	82
29.2.	Кредитен риск	82
29.3.	Ликвиден риск	84
29.4.	Риск на лихвоносните парични потоци	84
29.5.	Управление на капиталовия риск	85
30.	СВЪРЗАНИ ЛИЦА И СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА	87
31.	УСЛОВНИ АКТИВИ И ПАСИВИ	89
32.	СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД	89
32.1.	Обявяване на извънредно положение	89
32.2.	Съвместно дружество	91

1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДРУЖЕСТВОТО

Българска фондова борса АД е търговско дружество, създадено през месец ноември 1991 г. Дружеството е със седалище и адрес на управление гр. София, ул. Три уши № 6. Съдебната регистрация на дружеството е от 1991 г. с Решение № 25156/08.11.1991 г. на Софийски градски съд.

Българска фондова борса АД (Борсата) е публично акционерно дружество. Към 31.12.2019 г. капиталът на дружеството е разпределен в 6,582,860 броя безналични поименни акции с номинална стойност на една акция - един лев.

На 09.12.2010 г. в Търговския регистър е вписано увеличение на основния капитал на Борсата със 715,000 лева от 5,867,860 лева до 6,582,860 лева чрез издаване на нови 715,000 броя обикновени поименни безналични акции с право на глас срещу парична вноса от акционера на дружеството Министерство на финансите на Република България.

1.1. Собственост и управление

На 21.12.2010 г. в Търговския регистър е вписан и обявен статутът на Борсата като публично дружество, както и новият устав на дружеството.

Към 31.12.2019 г. регистрираният акционерен капитал на Българска фондова борса АД възлиза на 6,583 х.лв., разпределен в 6,582,860 обикновени поименни акции с право на глас с номинална стойност на акция - 1 лев.

Разпределението на основния акционерен капитал е:

	31.12.2019	31.12.2018
Държавата, чрез Министерство на финансите	50.05%	50,05%
Други юридически лица	19.76%	20,56%
Инвестиционни посредници и търговски банки	16.24%	15,89%
Физически лица	13.95%	13,50%

Българска фондова борса АД е публично дружество, по смисъла на чл. 110, ал.1, т.2 от ЗППЦК.

Дружеството има едностепенна система на управление със *Съвет на директорите* от петима членове. Ръководството на дружеството в лицето на Съветът на директорите има следния състав към 31.12.2019 г.:

- Асен Василев Ягодин (Председател),
- Васил Димитров Големански (Заместник-председател),
- Маню Тодоров Моравенов
- Любомир Николаев Бояджиев
- Христина Стефанова Пендичева.

На основание чл.40, във връзка с чл. 39, ал.1 от Устава на „Българска фондова борса“ АД, дружеството се представлява от Изпълнителния директор - Маню Тодоров Моравенов. През периода от 26.05.2018 г. до 25.10.2019 г. изпълнителен директор на дружеството е Иван Ангелов Такев, а до 26.05.2018 г. - Васил Димитров Големански.

До 07.09.2018 на мястото на Христина Стефанова Пендичева като член на Съвета на директорите е била Маринела Пиренова Петрова. Решението за промяната е взето на Общо

събрание на акционерите, проведено на 18.06.2018 г. и е вписано в Търговския регистър на 07.09.2018 г.

С оглед на въведените с разпоредбите на чл. 158, ал. 3 и 4, във връзка с чл. 14 от Закона за пазарите за финансови инструменти (обн., ДВ, бр. 15 от 16.02.2018 г.), ограничения относно участието на лицата, управляващи дейността на пазарен оператор, в управлението на други юридически лица, и с цел привеждане на дейността на БФБ в съответствие с изискванията на закона, с решение на Съвета на директорите на дружеството от 15.05.2018 г. Васил Димитров Големански е освободен от длъжността Изпълнителен директор на Българска фондова борса. На негово място е избран Иван Ангелов Такев. Промяната е вписана в Търговския регистър на 26.05.2018 г.

С решение на Общо събрание на акционерите, проведено на 17.09.2019 г., Иван Ангелов Такев е освободен като член на Съвета на директорите и длъжността Изпълнителен директор на Българска Фондова Борса АД. На негово място за член на Съвета на директорите и Изпълнителен директор на Българска Фондова Борса АД е избран Маню Тодоров Моравенов. Промяната е вписана в Търговския регистър на 25.10.2019 г, след одобрение на кандидатурата от КФН.

Одитният комитет подпомага работата на Съвета на директорите, има роля на лица натоварени с общо управление, които извършват мониторинг и надзор над вътрешната контролна система, управлението на риска и системата на финансово отчитане на дружеството.

Членовете на одитния комитет са:

- Сирма Атанасова – председател
- Мариана Симова – член
- Радослав Желязов – член.

Към 31.12.2019 г. общият брой на персонала в дружеството е 27 служители (31.12.2018 г.: 25 служители).

1.2. Предмет на дейност

Дружеството е лицензирано с разрешение издадено от Държавната комисия по ценните книжа да извършва дейност като фондова борса.

Предметът на дейност на дружеството за 2019 г. включва следните видове операции и сделки:

- организиране на търговия с ценни книжа и други финансови инструменти;
- организиране и поддържане на информационна система за търговия с ценни книжа;
- създаване и поддържане на клирингова система за гарантиране на поетите задължения по сделките с ценни книжа, извършвани на нея.
- в качеството ѝ на ОМП, БФБ извършва оповестяване на доклади за търговия от страна на инвестиционните посредници

С решение на Общо събрание на акционерите на Българска фондова борса АД, проведено на 13.09.2010 г., предметът на дейност на дружеството е променен както следва: организиране на регулиран пазар на финансови инструменти като система за търговия, която среща или съдейства за срещането на интересите за покупка и продажба на финансови инструменти,

допуснати до търговия на регулирания пазар, на множество трети страни, в рамките на системата и въз основа на правила, като резултатът е сключване на сделки с тези инструменти. Системата функционира редовно и в съответствие с изискванията на ЗПФИ и актовете по прилагането му.

След получаване на лиценз за МСТ от Комисията за финансов надзор, бе създаден сегмент на МСТ за растеж на малки и средни предприятия. Той позволява на малките предприятия, като използват съществуващата възможност в MiFID II да наберат капитал и да привлекат инвеститори, без да издават Проспект, одобрен от регулатора, при условие че размерът на емисията е под 1 милион евро. В края на 2017 г. бе стартиран проект за финансиране на разходите на фирмите, свързани с придобиването на публичен статут, в т.ч. разходи за подготовка на проспект, одобрение от регулаторните органи и регистрация на регулирания пазар. Той е финансиран от Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност". Очакваме да се постигне синергия между стартирането на пазара за растеж на МСП и споменатия проект, което може да доведе до по-малки или нулеви разходи за допускане до търговия на пазара за растеж на МСП на компании, които отговарят на условията.

С влизането в сила от началото на януари 2018 г. на MiFID II и MiFIR нараснаха изискванията за прозрачност по отношение на извънборсовата търговия с финансови инструменти. Търгуващите извън регулираните пазари, бяха задължени да публикуват определена информация за извънборсовите транзакции. Предвидените за това механизми са доставчиците на услуги за докладване на данни, които обхващат три различни вида субекти: Одобрени механизми за докладване (ОМД), одобрени механизми за публикуване (ОМП) и доставчици на консолидирани данни.

За да предостави пълен спектър от услуги, БФБ стартира процедура по получаване на лиценз за ОМП и през ноември 2018 година бе успешно лицензирана. След лицензирането си Борсата може да предлага услуги по публикуване на данни за сделки с финансови инструменти, определени в чл. 20 и 21 Регламент (ЕС) № 600/2014 и сключени извън място за търговия (ОТС сделки).

Българска фондова борса АД е оператор на регулиран пазар и е лицензирана от Комисията за финансов надзор с решение № 1001 от дата: 25.10.2018 г. като Одобрен механизъм за публикуване (ОМП) по смисъла на Директива 2014/65/ЕС на Европейския Парламент и на Съвета от 15 май 2014 година относно пазарите на финансови инструменти и за изменение на Директива 2002/92/ЕО и на Директива 2011/61/ЕС, както и на ЗПФИ

В края на 2018 година изтече договорът между BSE и Deutsche Boerse за експлоатация на електронната платформа за търговия XETRA. Освен това Deutsche Boerse мигрира всички пазари, които преди използваха системата XETRA, към своята нова търговска инфраструктура T7. През второто тримесечие на 2018 г. започна вътрешна подготовка за избор на нова търговска система, за да може в срок да бъде избрана следващата търговска инфраструктура която да обслужва търговията на регулирания пазар и МТС, организирани от БФБ. Въз основа извършен анализ на алтернативите, бе избрана платформата на Deutsche Boerse Xetra T7 поради най-ниските си експлоатационни разходи и малките разлики във функционално отношение спрямо използваната в момента Xetra Classic, което би позволило по-плавен процес на миграция. Договорът с DB AG за опериране на Xetra T7 е с първоначален срок от 7 години, считано от момента на миграция през втората половина на м. юни 2019 г.

Българската фондова борса успешно внедри и от 24 юни оперира най-новото поколение технологична архитектура на Deutsche Borse – T7. Авангардната платформа дава възможност на пазарните участници на българския капиталов пазар първи в Източна Европа да се възползват от най-съвременните технологии за борсови оператори

С миграцията от сегашната система Xetra към T7, забавянето в търговията е намалено още повече. В допълнение, международните участници в търговията, които вече са свързани с T7, могат да се възползват от потенциалните синергии чрез по-ниски разходи за развитие и поддръжка, ако желаят да имат експозиция на българския капиталов пазар.

Регулираният пазар на БФБ се състои от два пазара - Основен пазар BSE и Алтернативен пазар BaSE. Тези пазари са сегментирани на база качествени и количествени критерии по отношение на емитентите и техните емисии финансови инструменти, в т.ч. вида на финансовите инструменти, специфични изисквания относно акционерната структура на емитентите, финансовите им показатели, ликвидност и разкриване на информация

В допълнение към регулирания пазар, БФБ организира като многостранна система за търговия и пазара за растеж на МСП BEAM (Bulgarian Enterprise Accelerator Market), който дава възможност за финансиране на дейността на малките и средни компании в България. Борсата получи одобрение за организирането на пазара за растеж на МСП BEAM от Комисията за финансов надзор в края на 2018 г. Пазара за растеж – BEAM, който се очаква да стартира в началото на 2020 година.

1.3. Основни показатели на икономическата среда

Основните показатели на икономическата среда, които оказват влияние върху дейността на дружеството, за периода 2016 – 2019 г. са представени в таблицата по-долу:

Показател	2016	2017	2018	2019
Номинален БВП в млн. лева*	95,092	102,308	109,695	119,485
Реален растеж на БВП*	3.8%	3.5%	3.1%	3.8%
Инфлация в края на годината (ХИПЦ)	-0.5%	1.8%	2.3%	3.1%
Среден валутен курс на щатския долар за годината	1.77	1.73	1.66	1.75
Валутен курс на щатския долар в края на годината	1.86	1.65	1.72	1.76
Основен лихвен процент в края на годината	0.00	0.00	0.00	0.00
Безработица (в края на годината)**	8.0%	7.1%	6.1%	5.9%

Забележка: * Прогноза на БНБ за 2019 г., изготвена към 20 декември 2019 г.; ** По данни на Агенция по заетостта
Източник: БНБ

2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ДРУЖЕСТВОТО

2.1. База за изготвяне на индивидуалния финансов отчет

Индивидуалният финансов отчет на Българска Фондова Борса АД е изготвен в съответствие с всички Международни стандарти за финансови отчети (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансови отчети и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни

стандарт и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила на 1 януари 2019 г., и които са приети от Комисията на Европейския съюз. МСФО, приети от ЕС, е общоприетото наименование на рамката с общо предназначение-счетоводна база, еквивалентна на рамката, въведена с дефиницията съгласно § 1, т.8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството под наименованието „Международни счетоводни стандарти“ (МСС).

За текущата финансова година дружеството е приело всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО, които са били уместни за неговата дейност.

От възприемането на тези стандарти и/или тълкувания, практически приложими за годишни отчетни периоди, започващи най-рано на 1 януари 2019 г. за предприятията в Република България, са настъпили промени в счетоводната политика на дружеството относно принципите, правилата и критериите за отчитане на следните отчетни обекти, както и на представянето и оповестяванията на финансова информация за тях: имоти, оборудвани и активи „право на ползване“ (Приложение № 13) и задължения за лизинг (Приложение № 27). Ефектите от първоначалното прилагане на стандарта са представени в Приложение № 2.3.

Промените произтичат от прилагането на следния стандарт:

МСФО 16 Лизинги (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приет от ЕК). Този стандарт е с изцяло променена концепция. Той въвежда нови принципи за признаване, измерване, представяне и оповестяване на лизинга чрез налагане на нов модел с цел да осигури по-достоверно и адекватно представяне на тези сделки най-вече при лизингополучателя. Стандартът заменя действащия до този момент стандарт за лизинга – МСС 17 и свързаните с него тълкувания. а) При лизингополучателите водещият принцип на новия стандарт е въвеждането на еднотипен модел на счетоводно балансово третиране на лизинга – за всички лизингови договори с реална продължителност от повече от 12 месеца ще се признава актив под формата на „право на ползване“, който ще се амортизира за периода на договора, и респективно, ще се отчита финансов пасив за задължението по тези договори. Това е и съществена промяна спрямо отчетната практика до 2018 г. За краткосрочни или на ниска стойност лизинги се допуска изключение и запазване на досегашната практика. Стандартът ще окаже влияние върху финансовия резултат за периода, тъй като през първите години разходите, свързани с лизинговите договори са по-големи, допълнително оперативните разходи се заменят с разходи за амортизации и лихви, което ще доведе до определена промяна в ключови показатели като EBITDA, оперативните парични потоци ще се увеличат, тъй като главниците и лихвите се класифицират като парични потоци от финансова дейност; б) При лизингодателите няма да има съществени промени в отчетната практика и те ще продължат да отчитат лизингите аналогично на правилата на стария стандарт МСС 17 – като оперативни и финансови. Доколкото новият стандарт дава по-цялостна концепция, следва да се направи и от тяхна страна един по-подробен анализ на условията на договорите и е възможно и при тях (лизингодателите) да настъпят основания за рекласификация на определени лизингови сделки. Новият стандарт изисква разширяване на оповестяванията;

За останалите стандарти и тълкувания, посочени по-долу, ръководството е проучило възможния им ефект и е определило, че те не биха имали ефект върху счетоводната политика,

респ. активите, пасивите, операциите и резултатите на дружеството поради това, че то не разполага/оперира с такива обекти и/или не реализира подобни сделки и трансакции:

КРМСФО 23 (променен) Несигурности при третирането на данъци върху дохода (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., прието от ЕК). Това разяснение дава насоки за счетоводното третиране и отчитане на данъците върху дохода в обхвата на МСС 12, когато са налице несигурности по данъчното третиране. То не засяга данъци и други държавни вземания и такси, извън МСС 12, нито включва специални изисквания относно лихви и други санкции, асоциирани с несигурност по данъчно третиране. Разяснението покрива следните въпроси: а) дали предприятието да преценява всяка несигурност по данъчното третиране отделно или в комбинация с други, в зависимост от това кой подход по-добре предвижда решението на съответната несигурност; б) допусканията, които предприятието прави за преценка как данъчните власти биха изследвали и проверили дадена несигурност на данъчно третиране на основата, че данъчните власти имат цялата налична информация; в) как предприятието определя данъчната печалба или загуба, данъчните бази, неизползваните данъчни загуби, данъчните ставки и неизползваните данъчни кредити при наличието на определени несигурности; г) изискването за оценка на ефектите от несигурността върху отчетените данъци върху дохода, при условие, че данъчните власти не е вероятно да приемат данъчното третиране на предприятието; д) измерването на ефекта може да стане по по-подходящия от двата подхода - „най-вероятната сума“ или „очакваната стойност“; и е) как предприятието преценява и третира промените във фактите и обстоятелствата;

МСФО 9 (променен) – Финансови инструменти – относно случаи на негативни компенсация при предсрочно погасяване и модификации на финансови пасиви (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приет от ЕК). Тази промяна покрива два въпроса: а) изменя настоящите изискванията на МСФО 9, като позволява *класифицирането* на определени финансови активи (заеми и други дългови инструменти) по амортизирана стойност и преминаването им на теста СПГЛ, независимо от наличието на условия за предсрочно погасяване с негативна компенсация. Негативна компенсация е налице, когато условията по договора позволяват на длъжника да плати предсрочно инструмента преди неговия падеж, и предсрочно платената сума може да е различна от останалите неплатени главница и лихви. Важно условие е тази негативна компенсация да е разумна и релевантна за ранното прекратяване на договора. Предварителното плащане само по себе си не е достатъчен индикатор за преценка, т.е. необходимо е да се прецени спрямо текущо преобладаващия лихвен процент и други пазарни условия и обстоятелства, и спрямо него и тях - сумата на предплащането и полза за страната, иницирала го. Важно е изчисляването на компенсацията да е последователно като подход и при санкция за по-ранно плащане, и при полза от по-ранно плащане. Също така съответният актив следва да е в категорията „държан за събиране на паричните потоци“ в структурата на бизнес модела на предприятието; б) потвърждава (с изменение в Основания за заключения), че когато даден финансов пасив, отчитан по амортизирана стойност, е модифициран без да се отписва, то ефектът от тази модификация трябва да се признае в печалбата или загубата. Ефектът се измерва като разлика между оригиналните договорени парични потоци и тези, след модификацията, дисконтирани по оригиналния ефективен лихвен процент;

МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно дългосрочни участия в асоциирани и съвместни предприятия (в сила за годишни периоди от

01.01.2019 г. приет от ЕК). Тази промяна уточнява, че предприятието трябва да прилага МСФО 9, включително изискванията му за обезценка, относно форми на дългосрочни участия в асоциирани или съвместни предприятия, които са част от нетната инвестиция с тези дружества, и за които не се прилага отчитането по метода на собствения капитал. Счетоводното отчитане на ефектите съгласно МСФО 9 при тези форми на участия се прави преди отчитането на разпределението на дела на загубата и на обезценките по реда на МСС 28. Промяна в намеренията или плановите на ръководството не се считат за доказателство за промяна;

Подобрения в МСФО Цикъл 2015-2017 (м. декември 2017 г.) – подобрения в МСС 23, МСС 12 и МСФО 3 във връзка с МСФО 11 (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приети от ЕК). Тези подобрения внасят частични промени и редакции в съответните стандарти, основно с цел да премахнат съществуваща непоследователност или неясноти в приложението на правилата и изискванията на отделните стандарти, както и да се внесе по-прецизна терминология на понятия. Основно промените са насочени към следните обекти или операции: а) поясняват, че когато едно предприятие придобива контрол над бизнес, който е съвместна дейност, то следва да преизчисли (преоцени) предишно държаните си дялове в този бизнес при прилагане на МСФО 3 като бизнес комбинация, постигната на етапи; б) когато едно предприятие придобие съвместен контрол в бизнес, който е съвместна дейност, то не следва да преизчислява предишно държаните дялове в него при прилагане на МСФО 11; в) поясняват, че всички данъчни последици от данъци върху доходи от дивиденди следва да се посочат в печалбата или загубата или друг всеобхватен доход или директно в собствения капитал – в зависимост от това къде са отчетени съответните транзакции и/или събития, които са генерирали съответната разпределяема печалба, доколкото тези последици са по-скоро свързани с тях.; и в) поясняват, че ако при заеми със специални цели за финансиране на определен квалифициран актив, останат непогасени след като активът стане готов за предвидената употреба или продажба, тези заеми се третират като част от финансиращите средства с общо предназначение за целите на изчисляване нормата и сумите за капитализация по реда на МСС 23;

МСС 19 (променен) – Доходи на наети лица (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приет от ЕК). Тази промяна уточнява, че в случаи на промени в плановите за дефинирани доходи, съкращаване или уреждане, в определянето на разходите за текущ трудов стаж и нетните лихви за периода след промяната, дружеството е длъжно да използва заложените в нея предположения. Допълнително са включени изменения в представянето и оповестяването на ефекта при промени в плановите за дефинирани доходи, калкулирането на минал стаж, ефекти от промени на плана, съкращаване или уреждане във връзка с горната граница (тавана) на актив по плана.

Към датата на издаване за одобряване на този индивидуален финансов отчет са издадени, но не са все още в сила за годишни периоди, започващи на 1 януари 2019 г., няколко нови стандарти и разяснения, както и променени стандарти и разяснения, които не са били приети за по-ранно приложение от дружеството.

От тях ръководството е преценило, че следните биха имали потенциален ефект в бъдеще за промени в счетоводната политика и класификацията и стойностите на отчетни обекти във финансовите отчети на дружеството за следващи периоди, а именно:

Промени в Концептуалната рамка за финансово отчитане и съответни промени в референциите към нея в различни МСФО (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., приети от ЕК). Тези промени в Рамката включват преработени изцяло дефиниции за „актив“ и „пасив“, както и нови насоки и концепции за тяхното измерване, отписване, представяне и оповестяване. Промените в Концептуалната рамка са съпроводени с изменения в някои препратки към нея в Международните стандарти за финансово отчитане, в т.ч. МСФО 2, МСФО 3, МСФО 6, МСФО 14, МСС 1, МСС 8, МСС 34, МСС 37, МСС 38, КРМСФО 12, КРМСФО 19, КРМСФО 20, КРМСФО 22 и ПКР 32. Част от препратките насочват към коя версия на Концептуалната рамка следва се отнасят изявленията в посочените стандарти (рамката на КМСС, приета от СМСС през 2001 г., рамката на СМСС от 2010 г. или новата ревизирана рамка от 2018 г.), други изрично посочват, че дефинициите в стандарта не са актуализирани в съответствие с новите изменения в рамката;

Промени в МСС 1 Представяне на финансови отчети и МСС 8 Счетоводна политика, промени в приблизителните оценки и грешки (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г. – приети от ЕК). Тези промени касаят прецизиране определението за „същественост“, посочено в двата стандарта. Според тях новото определение за същественост е: „информацията е съществена, ако пропусната, представена неточно или прикрита, би могло в разумна степен да се очаква да повлияе на решенията на основните потребители на финансовите отчети с обща цел, които предоставят финансова информация за дадено отчетно предприятие“. Налице са три нови аспекта от определението, които следва да бъдат отбелязани: а) „прикриване“ – настоящото определение се фокусира само върху пропускане и неточно представяне. Заключение на СМСС е, че прикриването на съществена информация може да има същия ефект като пропускане на съществена информация; б) „очакване в разумна степен да се повлияе на решенията на основните потребители“ – настоящото определение се отнася до „би могло да повлияе“, което според СМСС може да се приеме, че се изисква твърде много информация, тъй като почти всичко „би могло да повлияе“ върху решенията на някои потребители, дори вероятността да е минимална; и в) „основни потребители“ (съществуващи или потенциални инвеститори, заемодатели и други кредитори) – настоящото определение се отнася до „потребители“, което според СМСС може да бъде прието твърде широко, т.е. да се вземат предвид всички възможни ползватели на финансовите отчети, когато се решава каква информация да се оповести. Също така, посочват се изрично пет начина за прикриване на съществена информация: а) използване на език за съществен елемент, който е уклончив или неясен; б) информация за съществен елемент, сделка или събитие, която е разпръсната на различни места във финансовите отчети; в) несходни елементи, сделки и събития, по същество, които неподходящо са представени съвкупно; г) сходни елементи, сделки и събития, които неподходящо са представени самостоятелно; и д) съществена информация е скрита чрез несъществена информация до такава степен, че става неясно коя информация е съществена. Също така промените поясняват, че адресирането към неясна информация има същия ефект както при пропусната или липсваща информация, както и че предприятието оценява съществеността в контекста на финансовия отчет в неговата цялост.

Допълнително, за посочените по-долу нови стандарти, променени стандарти и приети тълкувания, които са издадени, но все още не са в сила за годишни периоди започващи на 1

януари 2019 г., ръководството е преценило, че следните не биха имали потенциален ефект за промени в счетоводната политика и финансовите отчети на дружеството:

МСФО 17 Застрахователни договори (в сила за годишни периоди от 01.01.2021 г., (с опция за отлагане за 2022 г.) не е приет от ЕК). Този стандарт е изцяло нов счетоводен стандарт за всички видове застрахователни договори, вкл. за някои гаранции и финансови инструменти, като обхваща принципи за тяхното признаване, оценяване, представяне и оповестяване. Стандартът ще замени действащия до този момент стандарт за застрахователните договори – МСФО 4. Той установява нов цялостен модел за отчитането на застрахователните договори, покриващ всички релевантни счетоводни аспекти. Той не е приложим за дейността на дружеството;

МСФО 10 (променен) – Консолидирани финансови отчети и МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно продажби или апорт на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия (с отложена ефективна дата на влизане в сила, подлежаща на определяне от СМСС). Тези промени са насочени към решаването на счетоводното третиране на продажбите или апортите на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия. Те потвърждават, че счетоводното третиране зависи дали продаваните активи или апортираните немонетарни активи, конституират или не по същество „бизнес“ по смисъла на МСФО 3. Ако тези активи като съвкупност не отговарят на определението за „бизнес“ инвеститорият признава печалба или загуба до процента, съответстващ на дела на другите несвързани инвеститори в асоциираното или съвместното предприятие. В случаите когато се продават активи или се апортират немонетарни активи, които като съвкупност са „бизнес“, инвеститорият признава изцяло печалбата или загубата от транзакцията. Тези промени ще се прилагат перспективно. СММС отложи началната дата на приложение на тези промени за неопределено време;

МСФО 3 (променен) – Бизнес комбинации (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., не е приет от ЕК). Тази промяна касае даденото в приложенията към стандарта определение за „бизнес“ и е свързана с трудностите, които придобиващото предприятие среща в преценката дали се придобива бизнес или съвкупност от активи. Изменението цели: а) да изясни, че за да бъде определен като бизнес, придобитият набор от дейности и активи трябва да включва като минимум вложените ресурси и оперативни процеси, които заедно водят до създаването на продукт; б) да се стеснят дефинициите за „бизнес“ и за „продукт“, като се съсредоточат до стоките и услугите, предоставяни на клиент и като се снесе фокусът върху способността за намаляване на разходите; в) да добави насоки и илюстративни примери, които да помогнат на предприятията в преценката дали е придобит оперативен процес; г) да премахне изискването за оценка за това дали пазарните участници са в състояние да заменят липсващите ресурси и оперативни процеси в придобиваното предприятие, за да продължат да създават продукт, и д) да се добави опцията за т.нар. тест за концентрация, който позволява опростена оценка за това, дали дадена съвкупност от дейности и активи е бизнес, или не;

Промени в МСФО 9 Финансови инструменти, МСС 39 Финансови инструменти: Признаване и оценяване и МСФО 7 Финансови инструменти: Оповестявания (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г. – приети от ЕК). Тези промени са свързани с произтичащата несигурност от

реформата на базовите лихвени проценти, предприета от Съвета за финансова стабилност към Г20. Тази реформа е насочена към замяна на съществуващите и използвани като базови, в сделките с финансови инструменти, междубанкови лихвени проценти (Например: Libor, Euribor, Tibor), с алтернативни базови лихвени проценти, основаващи се на междубанкови пазари, както и за разработване на алтернативни базови лихвени проценти, които са почти безрискови. Целта е да се преодолеят последиците върху финансовото отчитане от реформата на базовите лихвени проценти, през периода преди замяната на съществуващ базов лихвен процент с алтернативен базов лихвен процент. Измененията предвиждат временни и ограничени изключения от изискванията за отчитане на хеджирането по МСС 39 и МСФО 9, които осигуряват условия дружествата да продължат да са в съответствие с изискванията на двата стандарта, при игнориране ефекта на реформата.

2.2. Сравнителни данни

Дружеството представя сравнителна информация в този годишен финансов отчет за една предходна година. Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират, за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година. Изключение от това правило е представянето на ефектите от приложението за първи път на МСФО 16.

Дружеството е избрало модифицирано ретроспективно приложение при прилагането за първи път на МСФО 16, при което всички ефекти от преминаването се определят и отчитат на 1 януари 2019 г. По този начин първоначалното прилагане на стандарта не е довело до корекции и рекласификации на сравнителната информация и тя не е преизчислена (Приложение № 2.3, Приложение № 27).

2.3. Ефекти от първоначално прилагане на МСФО 16

В настоящото приложение са представени ефектите върху индивидуалния финансов отчет на дружеството за 2019 г. от прилагането за първи път на МСФО 16. Дружеството е възприело подхода на модифицирана ретроспекция, без извършване преизчисление на сравнителната информация за 2018 г.

Дружеството е избрало да приложи практическото облекчение да не преоценява дали даден договор е или съдържа компонент лизинг към 1 януари 2019 г., като е приело да приложи стандарт МСФО 16 само към тези договори, които преди това са били идентифицирани за лизингови съгласно МСС17 и КРМСФО 4 на датата на прилагането за първи път.

При прилагането на МСФО 16, дружеството е признало задължения по лизинг, които преди това са квалифицирани като “оперативни лизинги”, съгласно МСС 17 Лизинг. Тези задължения са оценени по настояща стойност на оставащите лизингови плащания, дисконтирани с диференциалния лихвен на дружеството към 1 януари 2019 г. Средно-претегления диференциален лихвен процент на дружеството, приложен към задълженията по лизинг на 1 януари 2019 е 3,50%.

Ефектите от прилагането на МСФО 16 за първи път към 01.01.2019 г. увеличения/(намаления) са представени по-долу:

	01.01.2019 BGN'000
Активи	
Активи "право на ползване" (Приложение 27) ^{Бел.}	18
Общо активи	18
Задължения по лизинги (Приложение 27) ^{Бел.}	18
Общо задължения	18

Бележки:

Активите „право на ползване“ на 01.01.2019 г. са оценени със стойност равна на настоящата стойност на задълженията по лизинг на същата дата.

Лизинговите задължения към 1 януари 2019 г. могат да бъдат равнени към ангажиментите по оперативни лизинги към 31 декември 2018 г. както следва:

	BGN'000
Суми по отворени договори по оперативен лизинг към 31 декември 2018 г.	40
Намалени с: Договори, оценени като договори за услуги	(19)
Общо: недисконтирани суми по отворени договори за оперативен лизинг	21
Ефект от дисконтиране на горните суми при следния среден диференциален лихвен процент 3.5%	(3)
Дисконтирани задължения по оперативни лизинги към 1 януари 2019 г.	18
Настояща стойност на задължение по лизинг, признато към 1 януари 2019 г.	18
в т.ч. дългосрочна част	15
в т.ч. краткосрочна част	3

При прилагането на МСФО 16 Лизинги за първи път дружеството се е възползвала от следните практически целесъобразни мерки, позволени от стандарта:

- Използване на един дисконтов процент за портфейл от лизингови договори със сходни характеристики;
- Изключване на първоначалните преки разходи от оценката на активите „право на ползване“ към датата на първоначалното прилагане – 1 януари 2019 г.
- Използването на последваща оценка при определянето на срока на лизинговия договор, за договори, които съдържат опции за удължаване или прекратяване.

Дружеството е избрало да не прилага МСФО 16 за договори, които преди това не са били определени като съдържащи елементи на лизинг съгласно МСС 17 Лизинг и КРМСФО 4 *Определяне дали дадено споразумение съдържа лизинг.*

2.4. База за оценяване

Финансовият отчет на дружеството е изготвен на база историческата цена, с изключение на финансовите активи, оценени по справедлива стойност през друг всеобхватен доход.

2.5. Функционална валута и валута на представяне. Признаване на курсови разлики.

Функционалната валута и отчетната валута на представяне във финансовия отчет на дружеството е българският лев. От 1 януари 1999 г., с въвеждането на еврото, фиксираното законово съотношение на двете валути е BGN 1.95583:EUR 1.

Дружеството води своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приема като негова отчетна валута за представяне. Данните във финансовия отчет и приложенията към него са представени в хиляди лева, освен ако нещо друго изрично не е указано.

При първоначално признаване, сделка в чуждестранна валута се записва във функционалната валута, като към сумата в чуждестранна валута се прилага обменният курс към момента на сделката или операцията. Паричните средства, вземанията и задълженията, като монетарни отчетни обекти, деноминирани в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута като се прилага обменният курс, публикуван от БНБ за последния работен ден на съответния месец. Към 31 декември те се оценяват в български лева като се използва заключителният обменен курс на БНБ.

Немонетарните отчетни обекти в отчета за финансовото състояние, първоначално деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута като се прилага историческият обменен курс към датата на операцията и последващо не се преоценяват по заключителен курс.

Ефектите от курсовите разлики, свързани с уреждането на търговски сделки в чуждестранна валута, или отчитането на търговски сделки в чуждестранна валута по курсове, които са различни, от тези, по които първоначално са били признати, се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в момента на възникването им, като се представят към "други доходи/загуби от дейността".

2.6. Консолидиран отчет на дружеството

Дружеството е започнало процеса на изготвяне на своя годишен консолидиран финансов отчет за 2019 г. съгласно МСФО в сила за 2019 г., в който отчет ще е включен и настоящият индивидуален отчет. Съгласно планираните дати ръководството очаква консолидираният финансов отчет да бъде одобрен за издаване не по-късно от 20.05.2020 г. от Съвета на директорите на дружеството, след която дата отчетът ще бъде на разположение на трети лица.

2.7. Приходи

Обичайните приходи на дружеството са от такси за допускане до търговия на емисии финансови инструменти, такса за регистриране емисии на финансови инструменти, такси за членство в Бorsата, такси за търговия на Бorsата, такси за разпространяване на борсова информация, такса за ползване на търговски марки (лицензионни такси), собственост на Бorsата, такси за публикуване на доклади за търговия от името на инвестиционни посредници, в качеството ѝ на одобрен механизъм за публикуване (ОМП) и други.

Признаване на приходи по договори с клиенти

Приходите в дружеството се признават, когато контролът върху обещаните в договора с клиента услуги се прехвърли на клиента. Контролът се прехвърля на клиента при удовлетворяване на задълженията за изпълнение по договора чрез предоставяне на обещаните услуги.

Оценка на договор с клиент

Договор с клиент е налице само когато при влизането му в сила той:

- а. има търговска същност и мотив;
- б. страните са го одобрили (устно, писмено или на база „установена и общопризната стопанска практика“) и са се ангажирали да го изпълнят;
- в. правата на всяка страна и
- г. условията за плащане могат да бъдат идентифицирани; и
- д. съществува вероятност възнаграждението, на което дружеството очаква да има право при изпълнение задълженията си за изпълнение, да бъде получено. При оценка на събираемостта се вземат предвид всички релевантни факти и обстоятелства по сделката, вкл. минал опит, обичайни бизнес практики, публикувани правила и направени изявления от страна на дружеството.

Договор, за който някой от горепосочените критерии все още не е изпълнен, подлежи на нова оценка през всеки отчетен период. Получените възнаграждения по такъв договор се признават като задължение (пасив по договор) в отчета за финансовото състояние, докато:

- а. всички критерии за признаване на договор с клиент не бъдат изпълнени;
- б. дружеството изпълни задълженията си за изпълнение и е получило цялото или почти цялото възнаграждение (което не подлежи на възстановяване); и/или
- в. когато договорът е прекратен и полученото възнаграждение не подлежи на възстановяване.

За договорите с клиенти, при които има висока несигурност за входящите парични потоци поради сериозни затруднения на клиента (обичайно за клиенти в ликвидация и/или процедура по несъстоятелност), признаването на прихода се отлага, докато всички критерии за признаване на договор с клиент не бъдат изпълнени. Критериите обичайно се изпълняват при плащане от страна на клиента (Приложение № 2.28).

При първоначалната оценка на договорите си с клиенти дружеството прави допълнителен анализ и преценка дали два или повече договора трябва да бъдат разглеждани в тяхната комбинация и да бъдат отчетени като един, и респ. дали обещаните услуги във всеки отделен и/или комбиниран договор трябва да бъдат отчетени като едно и/или повече задължения за изпълнение.

Всяко обещание за прехвърляне услуги, които са разграничими (сами по себе си и в контекста на договора), и/или на поредица (серия) от разграничими услуги, които по същество са еднакви и имат същия модел на прехвърляне на клиента, се отчита като едно задължение за изпълнение.

Дружеството признава приход за всяко отделно задължение за изпълнение на ниво индивидуален договор с клиент като се анализират вида, срока и условията за всеки конкретен договор. При договори със сходни характеристики приходите се признават на портфейлна база

само ако групирането им в портфейл не би имало съществено различно въздействие върху финансовите отчети.

Измерване/(оценяване) на приходите по договори с клиенти

Приходите се измерват въз основа на определената за всеки договор цена на сделката.

Цената на сделката е размерът на възнаграждението, на което дружеството очаква да има право, с изключение на сумите, събрани от името на трети страни. При определянето на цената на сделката, дружеството взема предвид условията на договора и обичайните си търговски практики, вкл. влиянието на променливи възнаграждения, наличието на съществен финансов компонент, непарични възнаграждения и възнаграждения, дължими на клиента (ако има такива). При договори с повече от едно задължение за изпълнение цената на сделката се разпределя към всяко задължение за изпълнение на база индивидуалните продажни цени на всяка услуга, определени по един от допустимите в МСФО 15 методи, като приоритет се дава на метода на „наблюдаемите продажни цени“.

Промяната в обхвата или цената (или и в двете) на договора се отчита като отделен договор и/или като част от съществуващия договор в зависимост от това дали промяната е свързана с добавяне на услуги, които са разграничими, и от определената за тях цена. В зависимост от това:

- а. модификацията се отчита като отделен договор, ако обхвата на договора се разширява поради добавянето на услуги, които са разграничими, и промяната в договорната цена отразява индивидуалните продажни цени на добавените услуги;
- б. модификацията се отчита като прекратяване на съществуващия договор и сключване на нов договор (прилагане в бъдещето), ако оставащите услуги са разграничими от прехвърлените преди модификацията, но промяната в договорната цена не отразява индивидуалните продажни цени на добавените услуги;
- в. модификацията се отчита като част от съществуващия договор (кумулятивно коригиране), ако оставащите услуги не са разграничими от прехвърлените преди модификацията и следователно са част от едно задължение за изпълнение, което е уредено частично.

Задължения за изпълнение по договори с клиенти

Като цяло дружеството е достигнало до заключение, че действа като принципал при договореностите си с клиентите, освен ако изрично не е оповестено друго за определени транзакции, тъй като обичайно дружеството контролира услугите преди да ги прехвърли към клиента.

Приходи от такси за поддържане на емисии финансови инструменти за търговия и за информационно обслужване: При продажба на услугите, свързани с отчитане на приходи от такса за регистрирани емисии на финансови инструменти, приходи от годишни такси за членство в Борсата, такси за неприсъствена работна станция и такси за информационно обслужване с ДБ, контролът върху услугите се прехвърля в периода от времето при тяхното предоставяне, тъй като този начин отразява начина на предоставяне и консумиране на услугата

Приходите се признават *в течение на времето*, а напредъкът (етапа на завършеност) по договора се измерва на база изминало време (действително вложено и/или отчетено време). Този метод е определен като най-подходящ за измерване на напредъка, доколкото услугите се предоставят месечно и са част от серия, и следователно, най-добре описва схемата на прехвърляне на контрола и удовлетворяване на задълженията, респ. нивото на незавършеност.“

Оценките за приходите, разходите и/или степента на напредък към завършване се преразглеждат, ако обстоятелствата се променят и/или настъпят нови такива. Всяко последващо увеличение или намаление на очакваните приходи и/или разходи се отразява в печалбата или загубата в периода, в който обстоятелствата, довели до преразглеждането, станат известни на ръководството.

Лицензионни такси: Лицензионните такси се събират във връзка с неизключителни лицензии за използване на търговски марки, собственост на дружеството (SOFIX). Техния размер се определя като процент от договорена с клиента величина (обичайно средна аритметична стойност на управляваните от клиента активите), като е определен минимален и максимален размер.

Дружеството е определило, че предоставянето на лицензия представлява право на достъп до интелектуалната собственост на дружеството във вида, в който тя съществува към всеки един момент в течение на целия срок на лицензията. В резултат на това дружеството отчита предоставянето на лицензии като задължение за изпълнение, удовлетворявано в течение на времето. Контролът върху услугите се прехвърля в периода от времето при тяхното предоставяне, тъй като този начин отразява начина на предоставяне и консумиране на услугата. Приходите от продажби се признават чрез измерване на степента на изпълнение на задълженията на дружеството (етап на завършеност) чрез метод, основаващ се изминалото време (действително вложено и/или отчетено време)..

Приходи от такси за търговия с финансови инструменти: При продажба на услуги, свързани с допускане до търговия на емисии финансови инструменти и за търговия на Бorsата, и др., контролът върху услугите се прехвърля в точно определен момент, при тяхното приемане от клиента.

Цена на сделката и условия за плащане

Цената на сделката обичайно включва фиксирана продажна цена (такса), определена съгласно “Тарифа за таксите на БЪЛГАРСКА ФОНДОВА БОРСА АД, и променливо възнаграждение. Тарифата за таксите е приета от Съвета на директорите, актуализира се периодично, оповестена е публично оповестена и е достъпна на интернет страницата на дружеството.

Променливо възнаграждение

Променливото възнаграждение се включва в цената на сделката само доколкото е много вероятно, че няма да настъпи съществена корекция в размера на признатите кумулативно приходи. Формите на променливо възнаграждение включват:

Неустойки за неизпълнение на задълженията на някоя от страните, включително за качествено изпълнение от страна на дружеството: променливите възнаграждения под формата на неустойки се включват в намаление на цената на сделката, само ако плащането им е твърде вероятно. Опитът на дружеството показва, че исторически то спазва изискванията по договорите с клиенти и не е начислявало задължения за неустойки. Получаването на променливите възнаграждения под формата на неустойки, дължими от клиента, зависи от действията на клиента. Поради това те се включва като част от цената на сделката, само когато несигурността за получаването им е разрешена.

Ценови отстъпка: съгласно приетата Тарифа за таксите за определени такси клиента получава отстъпка от фиксираното възнаграждение при кумулативно изпълнение на определени в Тарифата за таксите условия. Отстъпката се определя предварително и се приспада от дължимата от клиента такса. В случай, че клиентът не изпълни определените условия, предоставената отстъпка подлежи на възстановяване.

Възнаграждение, зависещо от обема на предоставените услуги: някои такси, събирани от дружеството зависят от обема на предоставените на клиента услуги за определен период от време (обичайно календарна година). Първоначално таксата се определя на база заявения от клиента обем на услугите, които ще ползва, и се предплаща в началото на отчетния период. В случай, че заявеният от клиента обем бъде превишен, клиента се таксува с по-висока такса, определена съгласно Тарифата, от началото на договора или датата на подновяването ми (което е по-късно).

Всички последващи промени в размера на променливото възнаграждение се признават като корекция на приходите (като увеличение или намаление) към датата на промяната и/или разрешаване на несигурността. В края на всеки отчетен период дружеството преразглежда направените преценки и актуализира цена на сделките, така че да представи вярно съществуващите и настъпилите през отчетния период обстоятелства.

Съществен финансов компонент

Дружеството е направило анализ и е определило, че продължителността на срока между момента, в който клиента плаща за обещаните и/или получени услуги и момента на прехвърляне на контрола върху тези услуги е в рамките на дванадесет месеца и договореното възнаграждение няма съществен компонент на финансиране.

Съгласно Тарифата част таксите, събирани от дружеството, се предплащат за период от 6 до 12 месеца. Дружеството ползва допустимото облекчение и за договори с клиенти, при които очакването е периодът между плащането от клиента и прехвърлянето на контрола върху обещаните услуги да е до 12 месеца, не коригира цената на сделката за въздействието на компонента на финансиране. Събраните авансово плащания от клиента се представят в отчета за финансовото състояние като пасиви по договори с клиенти.

Разходи по договори с клиенти

Като разходи по договори с клиенти дружеството третира:

- допълнителните и пряко обвързани разходи, които то поема при сключване на договор с клиент и които очаква да бъдат възстановени за период по-дълъг от дванадесет месеца (разходи за получаване на договор с клиент) и
- разходите, които то поема при изпълнение на договор с клиент и които са пряко свързани с конкретния договор, спомагат за генерирането на ресурси за използване при самото изпълнение на договора и се очаква да бъдат възстановени за период по-дълъг от дванадесет месеца (разходи за изпълнението на такива договори).

В обичайната си дейност дружеството не поема директни и специфично направени разходи за получаване на договори с клиенти и разходи за изпълнение на такива договори, които не биха възникнали, ако съответните договори не бяха сключени и които да подлежат на капитализация.

Салда по договори с клиенти

Търговски вземания и активи по договори

Търговските вземания представляват безусловно право на дружеството да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти (т.е. то е обвързано само с изтичане на време преди изплащането на възнаграждението).

Първоначалното оценяване, последващата оценка и обезценката на търговските вземания са оповестени в Приложение № 2.16, Приложение № 2.24 и Приложение № 2.28

Активът по договор е правото на дружеството да получи възнаграждение в замяна на услугите, които е прехвърлило на клиента, но което не е безусловно (начисление за вземане). Ако чрез прехвърляне на предоставянето на услугите дружеството изпълни задължението си преди клиента да заплати съответното възнаграждение и/или преди плащането да стане дължимо, актив по договор се признава за заработеното възнаграждение (което е под условие). Признатите активи по договор се рекласифицират като търговско вземане, когато правото на възнаграждение стане безусловно. Правото на възнаграждение се счита за безусловно, ако единственото условие за това, плащането на възнаграждението да стане дължимо, е изтичането на определен период от време.

Пасиви по договори

Като пасив по договор дружеството представя получените от клиента плащания и/или безусловно право да получи плащане, преди да е изпълнило задълженията си за изпълнение по договора. Пасивите по договор се признават като приход, когато (или като) удовлетвори задълженията за изпълнение.

Активите и пасивите по договор се представят към текущите и нетекущите активи и пасиви в отчета за финансовото състояние и се оповестяват отделно. Те се включват в групата на текущите активи, когато матуритетът им е в рамките на 12 месеца или в обичаен оперативен цикъл на дружеството, а останалите – като нетекущи. Активите и пасивите, произтичащи от един договор се представят нетно в отчета за финансовото състояние, дори ако те са резултат от различни задължения за изпълнение по един и същ договор с клиент.

След първоначалното признаване, търговските вземания и активите по договора се подлагат на преглед за обезценка в съответствие с правилата на МСФО 9. Загубите от обезценка в резултат от договори с клиенти се представят отделно от други загуби от обезценка към "други разходи за дейността".

2.8. Разходи

Разходите в дружеството се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост.

Разходите за бъдещи периоди се отлагат за признаване като текущ разход за периода, през който договорите, за които се отнасят, се изпълняват.

2.9. Финансови приходи и разходи

Финансовите приходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, и се състоят от: реализирани лихвени доходи по дългови ценни книжа, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, реализирани лихвени доходи по дългови ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност и приходи от дивиденди.

Финансовите разходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, и се състоят от: лихвени разходи, вкл. банкови такси и други преки разходи по банкови заеми и репо-сделки, отрицателните курсови разлики от валутни операции и за заемни средства, нетно, загуби от обезценка на и сделки с финансови активи, както и лихви по лизингов пасив.

Финансовите приходи се представят отделно от финансовите разходи на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Метод на ефективния лихвен процент

В съответствие с МСФО 9 при признаването на приходите и разходите за лихви се използва методът на ефективния доход за всички финансови инструменти по амортизирана стойност и по справедлива стойност през друг всеобхватен доход.

Ефективният лихвен процент се определя като този процент, който точно дисконтира бъдещите входящи и изходящи потоци, които се очаква да се генерират през целия живот на даден финансов инструмент или за по-кратък период, ако това е уместно, до неговата нетна цена на придобиване. При изчислението на ефективния лихвен процент се вземат предвид всички договорни условия на съответния финансов инструмент, включително такси и други вътрешноприсъщи разходи, които се отнасят пряко до инструмента и по са съществено част от ефективния лихвен процент, но без бъдещи кредитни загуби. Приходите от лихви и разходите за лихви включват амортизация на всеки отбив или премия или други разлики между първоначалната стойност на лихвоносни инструменти и тяхната стойност на падеж, изчислявана на база ефективния лихвен процент.

Признаване на приход от лихви

За финансови активи, класифицирани във Фаза 1 и Фаза 2 приходите от лихви се признават на база на ефективния лихвен процент върху brutната балансова стойност на инструмента.

За финансови активи, класифицирани във Фаза 3 приходите от лихви се признават на база на ефективния лихвен процент върху амортизираната стойност на инструмента. Когато финансовият актив се възстанови (настъпят подобрения) и вече не се оценява като кредитно-обезценен и е налице наблюдаем наличен паричен поток, тогава признаването на лихвения приход отново се прави на brutна база.

2.10. Имоти, машини и оборудване

Имотите, машините и оборудването (дълготрайни материални активи) са представени в индивидуалния финансов отчет по историческа цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

Първоначално оценяване

При първоначалното си придобиване имоти, машини и оборудване се оценяват по себестойност, която включва покупната цена, вкл. митническите такси и всички преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние. Преките разходи са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходите за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановяемите данъци и др.

Дружеството е определило стойностен праг от 500.00 лв., под който придобитите активи независимо, че притежават характеристиката на дълготраен актив, се третираат като текущ разход в момента на придобиването им.

Последващо оценяване

Избраният от дружеството подход за последваща балансова оценка на имотите, машините и оборудването е моделът на себестойността по МСС 16 – историческа цена на придобиване, намалена с начислените амортизации и натрупаните загуби от обезценка.

Последващи разходи

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с имоти, машини и оборудване, които имат характер на подмяна на определени възлови части и агрегати, или на преустройство и реконструкция, се капитализират към балансовата стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчният му полезен живот към датата на капитализация. Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от балансовата стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Методи на амортизация

Дружеството използва линеен метод на амортизация на дълготрайните материални активи. Амортизирането на активите започва, когато те са на разположение за употреба. Земята не се амортизира. Полезният живот по групи активи е определен в съответствие с: физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване и е както следва:

- сгради – 50 г.
- съоръжения – 7 г.
- машини оборудване – от 3 до 6 г.
- транспортни средства – 4 г.
- компютри – 2 г.
- стопански инвентар – 6.7 г.

Определеният срок на годност на дълготрайните активи се преглежда в края на всяка година и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира перспективно.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на имотите, машините и оборудването подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че те биха могли да се отличават трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите. Възстановимата стойност на дълготрайните материални активи е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност при употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете, специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се отчитат в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Печалби и загуби от продажба

Дълготрайни материалните активи се отписват от отчета за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “имоти, машини и оборудване” се определят чрез сравняването на приходите от продажбата и балансовата стойност на актива към датата на продажбата. Те се посочват нетно, към “други доходи/(загуби) от дейността” на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.11. Нематериални активи

Нематериалните активи са представени в индивидуалния финансов отчет по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка. В техния състав са включени основно лицензии за програмни продукти и лиценз за търговска система, използвани в дружеството.

В дружеството се прилага линеен метод на амортизация на нематериалните активи при определен полезен живот от 2 години до 7 години.

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би

могла да надвишава възстановимата им стойност. Тогава обезценката се включва в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Нематериалните активи се отписват от отчета за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “нематериалните активи” се определят чрез сравняването на приходите от продажбата и балансовата стойност на актива към датата на продажбата. Те се посочват нетно, към “други доходи/(загуби) от дейността” на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.12. Инвестиции в дъщерни дружества

Дъщерно дружество е такова дружество, над което дружеството като инвеститор притежава контрол. Притежаването на контрол означава, че инвеститорът е изложен на, или има права върху, променливата възвръщаемост от неговото участие в предприятието, в което е инвестирано, и има възможност да окаже въздействие върху тази възвръщаемост посредством своите правомощия върху предприятието, в което е инвестирано.

Дългосрочните инвестиции, представляващи акции в дъщерни дружества, са представени в индивидуалния финансов отчет по цена на придобиване (себестойност), която представлява справедливата стойност на възнаграждението, което е платено и/или е договорено да бъде платено, вкл. преките разходи по придобиването на инвестицията, намалена с натрупаната обезценка. Ако плащането е отсрочено повече от една година спрямо датата на сделката сумата на дължимото възнаграждение се дисконтира и се включва в стойността на инвестицията по настояща стойност, а разликата се признава като лихва в течение на периода на отложено плащане.

Тези инвестиции не се търгуват на фондови борси.

Притежаваните от дружеството инвестиции в дъщерни дружества подлежат на ежегоден преглед за обезценка. При установяване на условия за обезценка, същата се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като финансов разход.

При покупка и продажба на инвестиции в дъщерни дружества се прилага “датата на сключване” на сделката.

Инвестициите се отписват, когато се прехвърлят правата, които произтичат от тях на други лица при настъпването на правните основания за това и по този начин се загубва контрола върху стопанските изгоди от инвестициите. Доходът от продажбата им се представя към „финансови приходи” или респ. “финансови разходи” на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.13. Инвестиции в съвместни дружества

Съвместно дружество е такова предприятие, създадено по силата на договорно споразумение между дружеството като инвеститор и едно или повече други страни (дружества), които се заемат с обща стопанска дейност и върху която контролиращите съдружници упражняват съвместен контрол. Съвместен контрол е налице когато вземането на стратегическите финансови и оперативни решения, свързани със съвместното дружество е договорно установено да става със задължително единодушно съгласие (консенсус) между

контролиращите съдружници. Последните имат права върху нетните активи на съвместното дружество.

Инвестициите в съвместни дружества са представени в индивидуалния финансов отчет по цена на придобиване (себестойност), която представлява справедливата стойност на възнаграждението, което е платено, вкл. преките разходи по придобиването на инвестицията.

Притежаваните от дружеството инвестиции в съвместни дружества подлежат на ежегоден преглед за обезценка. При установяване на условия за обезценка, същата се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като финансов разход.

Инвестициите в съвместни дружества се отписват, когато се прехвърлят правата, които произтичат от тях на други лица при настъпването на правните основания за това и по този начин се загубва съвместния контрол върху стопанските изгоди от инвестициите. Доходът от продажбата им се представя към статията финансови приходи или респ. финансови разходи на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.14. Финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Финансовите активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход са недеривативни финансови активи, представляващи:

- а) дългови ценни книжа, при които договорните парични потоци пораждат плащания единствено на главница и лихва и които дружеството държи в рамките на бизнес модел с цел както събирането на договорените парични потоци, така и продажба на активи и;
- б) капиталови инструменти - акции и дялове от капитала на други дружества (малцинствено участие), държани с дългосрочна перспектива.

Първоначално оценяване

Първоначално инвестициите (финансовите активи), оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, се признават по цена на придобиване, която е справедливата стойност на възнаграждението, което е било платено, включително преките разходи по придобиване на инвестицията (финансовия актив).

Всички покупки и продажби на финансовите активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, се признават на "датата на търгуване" на сделката, т.е. датата, на която дружеството се ангажира да закупи или продаде актива.

Последващо оценяване

Притежаваните от дружеството инвестиции (финансови активи), оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход се оценяват последващо по справедлива стойност (Приложение № 2.27).

Дългосрочните инвестиции, представляващи дългови ценни книжа с фиксирани или определяеми плащания и фиксирани матуритетни дати, последващо се оценяват и се представят в отчета за финансовото състояние по справедлива стойност при спазването на следната политика: „определяне на справедливата стойност директно на база пазарни цени (цени на дилъри) – „последна цена купува“ към последния работен ден на съответния отчетен период (година), т.е. директни (некоригирани) цени (Ниво 1).

Ефектите от последващата преоценка на дълговите инструменти до тяхната справедлива стойност се представят в отделен компонент на отчета за всеобхватния доход (в други компоненти на всеобхватния доход) и респ. в резерв от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход.

Дълговите ценни книжа се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) при освобождаване (продажба) от съответната инвестиция, като се посочват към статията „финансови приходи“ или „финансови разходи“.

Дългосрочните инвестиции, представляващи дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход подлежат на преглед за обезценка за кредитни загуби. Очакваната кредитна загуба е част от негативната промяна в справедливата стойност, дължаща се на увеличен кредитен риск. Тези активи продължават да се представляват по справедлива стойност в отчета за финансовото състояние, а сумата на натрупания коректив за кредитни загуби се признава в другия всеобхватен доход като част от резерва от преоценка. Разходите за обезценка се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) и представят към статията „финансови разходи“. При последващо отписване на инструмента натрупаният коректив за кредитни загуби се признава в печалбата или загубата за периода.

Приходите от лихви и ефектите от валутна преоценка, свързани с дългосрочни инвестиции (финансови активи), оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, представляващи: дългови ценни книжа с фиксирани или определяеми плащания и фиксирани матуритетни дати (дългови инструменти) се признават и представят в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към статията „финансови приходи“, съотв. „финансови разходи“. Приходите от лихви се определят на база метода на ефективния лихвен процент.

Останалите промени в справедливата стойност на дългосрочните инвестиции, представляващи дългови инструменти, се признават в другия всеобхватен доход. При отписване кумулативната промяна в справедливата стойност, призната в друг всеобхватен доход, се отнася в печалбата или загубата.

Дългосрочните инвестиции (финансови активи), представляващи капиталови инструменти (акции в други дружества (малцинствено участие)), не се търгуват на активен пазар и за тях няма котировки на пазарни цени. Последващо те се оценяват и представят в отчета за финансовото състояние по справедлива стойност, определяна чрез прилагането на приходния подход, респ. метода на дисконтираните парични потоци като основна оценъчна техника (Ниво 3). Справедливата стойност на капиталовите инструменти се определя с помощта на лицензиран оценител.

Ефектите от последващата преоценка на капиталовите инструменти до тяхната справедлива стойност се представят в отделен компонент на отчета за всеобхватния доход (в други компоненти на всеобхватния доход) и респ. в резерв от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. Капиталовите инвестиции не се рекласифицират през печалба и загуба при освобождаване от съответната инвестиция. Кумулативните ефекти от промяна в справедливата стойност се прехвърлят в неразпределената печалба при освобождаване (продажба) на съответната инвестиция.

Дългосрочните инвестиции в капиталовите инструменти не подлежат на обезценка.

Приходите от дивиденди, свързани с дългосрочни инвестиции (финансови активи), представляващи акции в други дружества (малцинствено участие) се признават като текущи приходи при възникване на правото на вземане на дивидент и се представят в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към статията „финансови приходи“.

2.15. Финансови активи, оценявани по амортизирана стойност

Инвестиции във финансови активи, оценявани по амортизирана стойност са такива активи, които представляват дългови ценни книжа, с фиксирани или определяеми плащания и фиксирани матуритетни дати. Дружеството отчита дълговите ценни книжа по амортизирана стойност, когато те се държат в рамките на бизнес модел, чиято основната цел е да се събират договорните парични потоци, които включват плащания единствено на главница и лихва.

Тези активи се оценяват първоначално по тяхната цена на придобиване, а последващо – по амортизируема стойност при използването на метода на ефективната лихва, намалена със сумите на очаквани кредитни загуби, ако има такава.

Приходите от тях се признават на база метода на ефективния лихвен процент и се представят в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към статията „финансови приходи“.

2.16. Търговски и други вземания

Търговските вземания представляват безусловно право на дружеството да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти (т.е. то е обвързано само с изтичане на време преди изплащането на възнаграждението).

Първоначално оценяване

Търговските вземания се представят и отчитат първоначално по справедлива стойност на база цената на сделката, която стойност е обичайно равна на фактурната им стойност, освен ако те съдържат съществен финансиращ компонент, който не се начислява допълнително. В този случай те се признават по сегашната им стойност, определена при дисконтова норма в размер на лихвен процент, преценен за присъщ на клиента - длъжник.

Последващо оценяване

Дружеството държи търговските вземания единствено с цел събиране на договорни парични потоци и ги оценява последващо по амортизирана стойност (която обичайно е фактурната стойност), намалена с размера на натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби (Приложение № 2.24).

Обезценка

Дружеството прилага модела на очакваните кредитни загуби за целия срок на всички търговски вземания, използвайки опростения подход, допускан от МСФО 9, и на база матричен модел за процента на загубата (Приложение № 19).

Обезценката на вземанията се признава и представя към статията “Други разходи за дейността” на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.17. Срочни депозити в банки

Депозити в банки представляват вземания от банки по инвестирани свободни парични ресурси под формата на срочни депозити с оригинален матуритет над 3 месеца.

Депозитите се оценяват и се представят в отчета за финансовото състояние по амортизирана стойност, намалена с натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби (Приложение № 2.24).

В отчета за финансовото състояние те се представят към групата на “срочни депозити в банки, с инвестиционна цел”, а в отчета за паричните потоци – към “паричните потоци, ангажирани в инвестиционната дейност на дружеството”.

Получената лихва от тези депозити се представя като приход от лихви от инвестиционна дейност в отчета за паричните потоци.

2.18. Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства и еквиваленти включват касовите наличности, разплащателните сметки и краткосрочните депозити, включително репа в банки, чийто оригинален матуритет е до 3 месеца.

Последващо оценяване

Паричните средства и еквиваленти се представят последващо във финансовия отчет на дружеството по амортизирана стойност, намалена с натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби (Приложение № 2.24).

За целите на отчета за паричните потоци, банковите депозити се анализират и представят в съответствие с целите и намеренията на дружеството за доходност от тях, както и фактическата поддържана продължителност на инвестирането в такъв тип депозити.

За целите на изготвянето на отчета за паричните потоци:

- паричните постъпления от клиенти и паричните плащания към доставчици са представени брутно, с включен ДДС (20%);
- платените суми за ДДС по доставка на имоти, машини, оборудване и нематериални активи, с право на възстановяване, са представени като плащания към доставчици в оперативна дейност;
- получените лихви по разплащателни сметки са представени в оперативната дейност;
- получените лихви от предоставени срочни депозити в банки и ипотечни облигации са представени в инвестиционна дейност, доколкото по съдържание тези операции представляват инвестиране на свободни ресурси на дружеството.

- плащанията, свързани с лизингови договори (лихви и главници), свързани с признати в отчета за финансовото състояние активи „право на ползване“ и задължения по лизингови договори се посочват към финансова дейност, а плащанията, свързани с краткосрочни лизингови договори и договори за лизинг на активи на ниска стойност се посочват като плащания за оперативна дейност.

2.19. Търговски и други задължения

Търговските и другите текущи задължения се отчитат и представят в индивидуалния финансов отчет по стойността на оригиналните фактури (фактурна стойност), която се приема за справедливата стойност на сделката и ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените стоки и услуги. В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при които не е предвидено допълнително плащане на лихва или лихвата значително се различава от обичайния пазарен лихвен процент, задълженията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност, а последващо – по амортизируема стойност, след приспадане на инкорпорираната в тяхната номинална стойност лихва, определена по метода на ефективната лихва (Приложение № 2.24).

2.20. Лизинг

Както е оповестено в Приложение № 2.1 дружеството прилага МСФО 16, считано от 1 януари 2019 г. Ефектите от преминаването към МСФО 16 Лизинг са описани в Приложение № 2.3.

2.20.1. Счетоводна политика, приложима от 1 януари 2019 година

На началната дата на лизинга, която е по-ранната от двете дати - датата на лизинговото споразумение или датата на ангажирането на страните с основните условия на лизинговия договор, дружеството прави анализ и оценка дали даден договор представлява или съдържа елементи на лизинг. Даден договор представлява или съдържа лизинг, ако по силата на него се прехвърлят срещу възнаграждение правото на контрол над използването на даден актив за определен период от време.

Прехвърляне на контрол върху използването на актива е налице, когато дружеството в качеството му на клиент едновременно получава:

- правото да ръководи използването на определения актив – да определя по какъв начин и с каква цел да използва актива през срока на ползването му
- правото да получи по същество пряко или не пряко всички икономически ползи от употребата на актива през срока на ползването му – чрез използване, държане или преотдаване на лизинг на актива.

2.20.1.1. Дружеството като лизингополучател

Дружеството прилага изискванията на МСФО 16 за всички лизингови договори в качеството му на лизингодател и за всички лизингови договори в качеството му на лизингополучател, с изключение на лизингови договори със срок под 12 месеца и лизингови договори с ниска стойност на ползвания актив, които се признават директно като текущи разходи в отчета за

всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на база линеен метод за периода на лизинга.

Дружеството не се е възползвало от практическата целесъобразна мярка на МСФО 16, която позволява на лизингополучателя за всеки клас идентифициран актив да не отделя нелизинговите от лизинговите компоненти, а вместо това да отчита всеки лизингов компонент и свързаните с него нелизингови компоненти като отделен лизингов компонент. За договори, които съдържат лизинг на един или повече лизингови и нелизингови компоненти, дружеството прилага политика да разпределя възнаграждението по договори, които съдържат лизингови и нелизингови компоненти, на база относителните единични цени на лизинговите компоненти и съвкупната единична цена на нелизинговите компоненти.

Дружеството признава актив „право на ползване“ и „задължение по лизинг“ в отчета за финансовото състояние на датата на стартиране на лизинговите договори (датата, на която основният актив е на разположение за ползване от страна на дружеството-лизингополучател).

а) Активи „право на ползване“

Активът „право на ползване“ се отчита първоначално по цена на придобиване, която включва сумата на първоначалната оценка на пасива по лизинга, първоначалните преки разходи, разходите за демонтаж, преместване и възстановяване, както и извършени предишни плащания минус суми за предоставени стимули.

При последващо оценяване на актива „право на ползване“ се прилагат изискванията на МСС 16 като се използва модела по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и начислените обезценки. Дружеството амортизира актива „право на ползване“ за по-краткият период от полезния живот и срока на лизинговия договор. Ако собствеността върху актива се прехвърля по силата на лизинговия договор до края на срока на договора, то го амортизира за полезния му живот.

Всички корекции на задължението за лизинг коригират и актива „право на ползване“, а ако той е напълно амортизиран – се отчитат като текущ разход в текущата печалба или загуба.

Активите „право на ползване“ се тестват за обезценка в съответствие с МСС 36 Обезценка на активи, като се прилага политика за определяне и отчитане на обезценката, аналогична на тази при имотите и оборудването (дълготрайните материални активи). Възстановимата стойност на активите „право на ползване“ е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност при употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се определят като разлика между възстановимата и балансовата стойност (когато възстановимата стойност е по-ниска от балансовата), и се представят в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като други разходи.

Активите „право на ползване“ са представят към “имоти, машини, оборудване и активи „право на ползване“” в отчета за финансовото състояние, а тяхната амортизация – към разходи за амортизация в отчета за всеобхватния доход.

б) Задължение по лизинг

Задължение по лизинг се признава първоначално по настоящата стойност на лизинговите плащания, които не са изплатени към тази дата. Те включват:

- фиксирани плащания (включително фиксирани по същество лизингови плащания), намалени с подлежащите на получаване лизингови стимули;
- променливи лизингови плащания, зависещи от индекси или проценти първоначално оценени, използвайки индексите или процентите на датата на стартиране на лизинга;
- цената за упражняване на опцията за покупка, ако е достатъчно сигурно, че дружеството-лизингополучател ще ползва тази опция;
- плащания на санкции за прекратяване на лизинговите договори, ако в срока на лизинговия договор е отразено упражняването на опция за прекратяването на договора от страна на дружеството-лизингополучател;
- сумите, които дружеството очаква да плати на лизингодателите като гаранции за остатъчна стойност.

Променливите лизингови плащания, които не зависят от индекси или проценки, а са свързани с изпълнение или с използването на основния актив, не се включват в оценката на задължението по лизинг и в актива „право на ползване“. Те се признават като текущ разход в периода, в който настъпи събитието или обстоятелството, довело до тези плащания и се включват в печалбата и загубата за годината.

Лизинговите плащания се дисконтират с лихвения процент, заложен в договора, ако той може да бъде непосредствено определен или с диференциален лихвен процент на дружеството, което то би плащало в случай, че заеме финансови средства, необходими за получаването на актив със сходна стойност на актива „право на ползване“, за сходен период от време, при сходно обезпечение и в сходна икономическа среда. Дружеството прилага като диференциален лихвен процент лихвените проценти по лихвена статистика на БНБ, коригирани така че да съответстват на срока и на контрагентите по лизинговите договори.

Лизинговите плащания (вноски) съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихва) и припадащата се част от лизинговото задължение (главница). Финансовите разходи се начисляват в отчета за всеобхватния доход на дружеството през периода на лизинга на периодична база, така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение, като се представят като „финансов разход - разход за лихва“.

Задълженията по лизинг се представя на отделен ред на лицевата страна на отчета за финансово състояние

Дружеството оценява последващо задължението по лизинг като:

- увеличава балансовата стойност, за да отрази лихвата по задълженията по лизинг;
- намалява балансовата стойност, за да отрази извършените лизингови плащания;
- преоценява балансовата стойност на задълженията по лизинг, за да отрази преоценките или измененията на лизинговия договор;
- гаранциите за остатъчна стойност се преразглеждат и коригират, ако е необходимо към края на всеки отчетен период.

Дружеството преоценява задълженията си по лизинг (при което извършва и кореспондиращи записвания към съответните активи „право на ползване“), когато:

- има промяна в срока на лизинга или е възникнало събитие или обстоятелство, което е довело до промяна в оценката на опцията за закупуване, при което коригираните задължения по лизинг се преизчисляват с коригиран дисконтов процент;
- има промяна в плащанията за лизинг, произтичаща от промяна в индекс или процент или има промяна в сумите, които се очаква да бъдат дължими по гаранции за остатъчна стойност, при което коригираните задължения по лизинг се преизчисляват с непроменения (оригиналния) дисконтов процент (освен когато промяната в лизинговите плащания, произтича от промяна в плаващите лихвени проценти, в този случай се използва коригиран дисконтов процент, който отразява промените в лихвения процент);
- лизинговият договор е изменен и това изменение не е отразено като отделен лизинг, в този случай задължението по лизинг се преизчислява като се базира на срока на променения лизингов договор, дисконтирайки променените лизингови плащания с коригиран дисконтов процент към датата на влизане в сила на изменението.

в) Краткосрочни лизингови договори и лизингови договори основният актив, по които е с ниска стойност

Дружеството прилага освобождаването по реда на МСФО 16 от изискването за признаване на актив „право на ползване“ и задължение по лизинг за лизинговите си договори на активи на ниска стойност, които дружеството счита, че са на ниска стойност като нови и се използват самостоятелно в дружеството, без да са зависими и тясно свързани с други активи.

Плащанията във връзка с краткосрочни лизингови договори и лизингови договори, по които основният актив е с ниска стойност се признават директно като текущ разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на база линеен метод за периода на лизинга.

2.20.1.2. Дружеството като лизингодател

Дружеството класифицира всеки от своите лизингови договори като договор за оперативен или договор за финансов лизинг. Когато с договора за лизинг се прехвърлят по същество всички съществени рискове и стопански изгоди от собствеността върху основния актив, той се класифицира като договор за финансов лизинг, всички останали договори се класифицират като договори за оперативен лизинг.

Когато дружеството е междинен лизингодател, то отчита основния лизинг и договорът за преотдаване като два отделни договора. Договорът за преотдаване се класифицира като финансов или оперативен в зависимост от актива „право на ползване“, възникнал по основния договор.

Оперативен лизинг

Приходите от наем от оперативните лизинги се признават от дружеството на линейна база за периода на лизинговия договор. Първоначалните преки разходи, извършени във връзка с

постигането на оперативния лизинг, се прибавят към балансовата стойност на основния актив и се признават като разход през срока на лизинговия договор на линейна база.

Основният актив, предмет на лизинговия договор, остава и се представя в отчета за финансовото състояние на дружеството.

2.20.2. Счетоводна политика, приложима до 31 декември 2018 година

2.20.2.1. Дружеството като лизингополучател

Оперативен лизинг

Лизинг, при който наемодателят продължава да притежава съществената част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив се класифицира като оперативен лизинг. Поради това активът не се включва в отчета за финансовото състояние на лизингополучателя.

Плащанията от страна на дружеството като лизингополучател във връзка с оперативния лизинг се признават като разходи в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на база линейен метод за периода на лизинга и са представени в статията „разходи за външни услуги“.

2.20.2.2. Дружеството като лизингодател

Според съдържанието на договора и определени критерии, дружеството в качеството му на лизингодател класифицира лизинговите договори като: договори за финансов лизинг и договори за оперативен лизинг. Класификацията се извършва на датата на въвеждане на лизинговия договор и се преразглежда само при изменение на договора.

Оперативен лизинг

При оперативния лизинг лизингодателят продължава да притежава съществена част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив. Поради това този актив продължава да е включен в състава на неговите дълготрайни материални активи като амортизацията му за периода се включва в текущите разходи на лизингодателя.

Приходът на дружеството като лизингодател по договори за оперативен лизинг се признава на базата на линейния метод в продължение на срока на съответния лизинг и се представят в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в статията „*други доходи от дейността, нетно*“.

2.21. Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство

Трудовите и осигурителни отношения с работниците и служителите в дружеството се основават на разпоредбите на Кодекса на труда и на разпоредбите на действащото осигурително законодателство в България.

Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за наетия персонал под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки (изискуеми за уреждане в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналят е положил труд за тях или е изпълнил необходимите

условия) се признават като разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив за периода, в който е положен трудът за тях и/или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение (след приспадане на всички платени вече суми и полагащи се удържки) в размер на недисконтираната им сума.

Към датата на всеки финансов отчет дружеството прави оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсируеми отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за сумите на самите възнаграждения и на вноските по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

Дългосрочни доходи при пенсиониране

Планове с дефинирани вноски

Основно задължение на дружеството като работодател в България е да извършва задължително осигуряване на наетия си персонал за фонд "Пенсии", допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО), фонд "Общо заболяване и майчинство" (ОЗМ), фонд "Безработица", фонд "Трудова злополука и професионална болест" (ТЗПБ), фонд "Гарантиране вземания на работниците и служителите" (ГВРС) и здравно осигуряване. Размерите на осигурителните вноски се утвърждават всяка година със Закона за бюджета на ДОО и Закона за бюджета на НЗОК за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съответствие с правилата от Кодекса за социално осигуряване (КСО).

Тези осигурителни пенсионни планове, прилагани от дружеството в качеството му на работодател, са планове с дефинирани вноски. При тях работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фонд "Пенсии", фонд "ОЗМ", фонд "Безработица", фонд "ТЗПБ", както и в универсални и професионални пенсионни фондове - на база фиксирани по закон проценти и няма правно или конструктивно задължение да доплаща във фондовете бъдещи вноски в случаите, когато те нямат достатъчно средства да изплатят на съответните лица заработените от тях суми за периода на трудовия им стаж.

Аналогични са и задълженията по отношение на здравното осигуряване.

Към дружеството няма създаден и функциониращ частен доброволен осигурителен фонд.

Дължимите от дружеството вноски по плановите с дефинирани вноски за социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, и като текущо задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на полагане на труда и на начислението на съответните доходи на наетите лица, с които доходи вноските са свързани.

Планове с дефинирани доходи

Съгласно Кодекса на труда дружеството в качеството му на работодател в България е задължено да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което

в зависимост от трудовия стаж в предприятието може да варира между 2 и 6 брутни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение. По своите характеристики тези схеми представляват нефондирани планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната сегашна стойност към датата на финансовия отчет, по която те се представят в отчета за финансовото състояние, а респективно изменението в стойността им, се представя в отчета за всеобхватния доход като: а) разходите за текущ и минал стаж, разходите за лихва и ефектите от съкращенията и урежданията се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят в текущата печалба или загуба, по статия „разходи за персонал“, а б) ефектите от последващите оценки на задълженията, които по същество представляват актюерски печалби и загуби, се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят към другите компоненти на всеобхватния доход, по статия „последващи оценки на пенсионни планове с дефинирани доходи. Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита.

Към датата на всеки годишен финансов отчет дружеството назначава сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните му задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта те прилагат кредитния метод на прогнозните единици. Сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации с подобен срок, котиращи в България, където функционира и самото дружество.

Доходи при напускане

Съгласно местните разпоредби на трудовото и осигурително законодателство в България, дружеството като работодателят има задължение да изплати при прекратяване на трудовия договор преди пенсиониране определени видове обезщетения.

Дружеството признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база публично анонсиран план, вкл. за реструктуриране, да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане. Доходи при напускане, платими след повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в отчета за финансовото състояние по тяхната сегашна стойност.

2.22. Акционерен капитал и резерви

Българска фондова борса АД е акционерно дружество и е задължено да регистрира в Търговския регистър определен размер на акционерен капитал, който да служи като обезпечение на кредиторите на дружеството за изпълнение на техните вземания към него. Акционерите отговарят за задълженията на дружеството до размера на своето акционерно участие в капитала и могат да претендират връщане на това участие само в производство по ликвидация или несъстоятелност. Дружеството отчита основния си капитал по номинална стойност на регистрираните в съда акции.

Съгласно изискванията на Търговския закон и Устава, дружеството е длъжно да формира и фонд Резервен, като източници на фонда могат да бъдат:

- най-малко една десета от печалбата, която се отделя, докато средствата във фонда достигнат една десета част от капитала или по-голяма част, предвидена в Устава;
- средствата, получени над номиналната стойност на акциите при издаването им (премиен резерв);
- други източници, предвидени с определено решение на Общото събрание.

Средствата от фонда могат да се използват само за покриване на годишната загуба и на загуби от предходни години. Когато средствата във фонда достигнат определения в Устава минимален размер, средствата над тази сума могат да бъдат използвани за увеличаване на капитала.

Резервът по финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход е формиран от разликата между балансовата стойност на финансовите активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход и техните справедливи стойности към датата на извършване на преоценката. Този резерв се прехвърля към текущите печалби и загуби в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) – за дълговите ценни книжа отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, респ. в натрупани печалби – за капиталовите ценни книжа, в случаите когато финансовите активи се освободят (продадат) от дружеството.

2.23. Данъци върху печалбата

Текущите данъци върху печалбата на дружеството са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство – Закона за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчна ставка в България за 2019 г. е 10 % (2018 г.: 10%).

Отсрочените данъци върху печалбата се определят чрез прилагане на балансовия метод за определяне на задължението относно всички временни разлики на дружеството към датата на финансовия отчет, които съществуват между балансовите стойности и данъчните основи на отделните активи и пасиви.

Отсрочените данъчни пасиви се признават за всички облагаеми временни разлики, с изключение на тези, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Отсрочените данъчни активи се признават за всички намаляеми временни разлики и за неизползваните данъчни загуби до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да бъде генерирана в бъдеще достатъчна облагаема печалба или да се проявят облагаеми временни разлики, от които да могат да се приспаднат тези намаляеми разлики, с изключение на разликите, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Балансовата стойност на всички отсрочени данъчни активи се преглежда на всяка дата на баланса и се редуцират до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да се генерира достатъчно облагаема печалба или проявяващи се през същия период облагаеми временни разлики, с които те да могат да бъдат приспаднати или компенсирани.

Отсрочените данъци, свързани с обекти, които са отчетени като други компоненти на всеобхватния доход или капиталова позиция в отчета за финансовото състояние, също се

отчитат директно към съответния компонент на всеобхватния доход или балансовата капиталова позиция.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват на база данъчните ставки и основи, които се очаква да се прилагат за периода и типа операции, през които активите се очаква да се реализират, а пасивите - да се уредят (погасят), на база данъчните закони, които са в сила или с голяма степен на сигурност се очаква да са в сила, и по данъчни ставки на държавата (РБългария), в чиято юрисдикция се очаква да се реализира съответният отсрочен актив или пасив.

Отсрочени данъчни активи на дружеството се представят нетно срещу негови отсрочени данъчни пасиви, когато и доколкото то се явява за тях данъчния платец в съответната юрисдикция (РБългария), и то тогава и само тогава, когато дружеството има законно право да извършва или получава нетни плащания на текущи данъчни задължения или вземания по данъците върху печалбата.

Към 31.12.2019 г. отсрочените данъци върху печалбата на дружеството са оценени при ставка, валидна за 2020 г., която е в размер на 10% (31.12.2018 г.: 10 %).

2.24. Финансови инструменти

Финансов инструмент е всеки договор, който поражда едновременно както финансов актив в едно предприятие, така и финансов пасив или инструмент на собствения капитал в друго предприятие.

2.24.1. Финансови активи

Първоначално признаване, класификация и оценяване

При първоначалното им признаване финансовите активи се класифицират в три групи, според последващата им оценка: по амортизирана стойност; по справедлива стойност през другия всеобхватен доход; и по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Дружеството първоначално оценява финансовите активи по справедлива стойност, а в случай на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата, се добавят преките разходи по сделката. Изключение са търговските вземания, които не съдържат съществен компонент на финансиране - те се оценяват на база цената на сделката, определена съгласно МСФО 15 и издадената фактура (Приложение № 2.16).

Покупките или продажбите на финансови активи, чиито условия изискват доставка на активите в рамките на даден период от време, установен обикновено с нормативна разпоредба или действаща практика на съответния пазар (редовни покупки), се признават на датата на търгуване (сделката), т.е. на датата, на която дружеството е поело ангажимент да закупи или продаде актива.

Класификацията на финансовите активи при първоначалното им признаване зависи от характеристиките на договорните парични потоци на съответния финансов актив и бизнес модела на дружеството за неговото управление. За да бъде класифициран и оценяван по амортизирана стойност или по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, условията на даден финансов актив трябва да пораждат парични потоци, които представляват "само плащания по главницата и лихвата (СПГЛ)" по неиздължената сума на главницата. За целта се извършва анализ чрез тест на СПГЛ на нивото на инструмент.

Бизнес моделът на дружеството за управление на финансовите активи отразява начина, по който дружеството управлява финансовите си активи за генериране на парични потоци. Бизнес моделът определя дали паричните потоци произтичат от събирането на договорни парични потоци, на продажба на финансовите активи, или и двете.

Последващо оценяване

За целите на последващото оценяване финансовите активи са класифицирани в четири категории:

- Финансови активи по амортизирана стойност
- Финансови активи по справедлива стойност през другия всеобхватен доход с "рециклиране" на кумулативните печалби или загуби (дългови инструменти)
- Финансови активи по справедлива стойност през другия всеобхватен доход без "рециклиране" на кумулативните печалби и загуби (капиталови инструменти)
- Финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата.

Класификационни групи

Финансови активи по амортизирана стойност

Дружеството оценява финансовите активи по амортизирана стойност когато са удовлетворени и двете условия по-долу:

- финансовият актив се държи и използва в рамките на бизнес модел, имащ за цел неговото държане с оглед получаване на договорните парични потоци от него, и
- условията на договора за финансовия актив пораждат парични потоци на конкретни дати, които представляват само плащания на главницата и лихвите върху неиздължената сума на главницата.

Финансовите активи по амортизирана стойност впоследствие се оценяват на база метода на ефективния лихвен процент (ЕЛП). Те подлежат на обезценка. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато активът бъде отписан, модифициран или обезценен.

Финансовите активи по амортизирана стойност на дружеството включват: парични средства и еквиваленти в банки, срочни депозити в банки, търговски и други вземания от контрагенти и трети лица (Приложение № 2.18, Приложение № 2.17 и Приложение № 2.16).

Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход (дългови инструменти)

Дружеството оценява дълговите си инструменти по справедлива стойност през другия всеобхватен доход, когато са удовлетворени и двете условия по-долу:

- финансовият актив се държи и използва в рамките на бизнес модел с цел както за събиране на договорните парични потоци, така и за продажбата му, и

- условията на договора за финансовия актив поражда парични потоци на конкретни дати, които представляват само плащания на главницата и лихвата върху неиздължената сума на главницата.

По отношение на дълговите инструменти по справедлива стойност през другия всеобхватен доход, приходите от лихви, валутната преоценка и загубите от обезценка вкл. и тяхното възстановяване, се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) и се изчисляват по същия начин както тези за финансовите активи, оценявани по амортизирана стойност. Останалите промени в справедливата стойност се признават в другия всеобхватен доход и респ. в резерв по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. При отписване, кумулативната промяна в справедливата стойност, призната в другия всеобхватен доход, се отчита (рециклира) през печалбата или загубата.

Дълговите инструменти по справедлива стойност през другия всеобхватен доход на дружеството включват: държавни ценни книжа, които са представени в статията “финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход” в отчета за финансово състояние.

Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход (капиталови инструменти)

При първоначалното им признаване дружеството може да направи неотменим избор да класифицира определени капиталови инструменти като такива, определени по справедлива стойност в другия всеобхватен доход, но само когато те отговарят на определението за собствен капитал съгласно МСС 32 *Финансови инструменти: представяне* и не се държат с цел търгуване. Класификацията се определя на база индивидуално ниво, инструмент по инструмент.

При отписване на тези активи печалбите и загубите от оценка до справедлива стойност, отчетени в другия всеобхватен доход не се рециклират през печалбата или загубата. Дивидентите се признават като “финансови приходи” в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато правото върху плащането бъде установено, с изключение на случаите, когато дружеството извлича ползи от тези постъпления като възстановяване на част от цената на придобиване на финансовия актив, в който случай печалбите се отчитат в другия всеобхватен доход. Капиталовите инструменти, определени като такива по справедлива стойност в другия всеобхватен доход, не са обект на тест за обезценка.

Дружеството е направило неотменим избор да класифицира в тази категория малцинствените си капиталови инвестиции, които то държи дългосрочно и във връзка със своите бизнес интереси в тези дружества. Те са представени в отчета за финансово състояние към статията „финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход”.

Финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата

Дружеството класифицира в категорията *финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата* инструменти, които са държани за търговия, както и финансови активи, определени при първоначалното им признаване като такива по справедлива стойност през печалбата или загубата, или финансови активи, които задължително се изисква да бъдат

оценявани по справедлива стойност съгласно МСФО 9. Финансовите активи се класифицират като държани за търговия, ако са придобити с цел продажба или повторно придобиване в кратък срок. Деривативите, също се класифицират като държани за търговия, освен ако не са определени като ефективни хеджингови инструменти.

Ръководството определя даден инструмент при първоначалното му признаване като такъв по справедлива стойност през печалбата или загубата единствено и само, ако по този начин ще се елиминира или значително намали счетоводно несъответствие, което би се получило при признаването на печалби и загуби от различната база на оценяване на определени активи и пасиви, които има корелационна връзка на оценките. Определянето става на ниво отделен инструмент.

Дружеството няма практика да инвестира в този тип финансови активи.

Прекласификация на финансови активи

Дружеството не прекласифицира финансовите си активи след първоначалното им признаване, освен при изключителни обстоятелства, свързани с промяна в бизнес модела за управление им.

Прекласификация на финансови активи се прилага перспективно, считано от датата на настъпване на промяната, която е породила като:

а) при прекласификация на финансови активи по амортизирана стойност към финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, справедливата стойност се определя на датата на прекласификацията, и всяка печалба или загуба от разликата между амортизираната стойност и справедливата стойност, се признава в друг всеобхватен доход. Ефективният лихвен процент и оценяването на очакваните кредитни загуби не се коригира в резултат на прекласификацията.

б) при прекласификация на финансови активи по амортизирана стойност към финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата, справедливата стойност се определя на датата на прекласификацията, и всяка печалба или загуба от разликата между амортизираната стойност и справедливата стойност, се признава в печалбата или загубата.

в) при прекласификация на финансов актив по справедлива стойност през друг всеобхватен доход към финансови активи по амортизирана стойност, справедливата стойност на съответния актив на дата на прекласификацията се приема за негова „намерена“ амортизирана стойност. Кумулативната печалба или загуба, натрупана в друг всеобхватен доход, се изписва от собствения капитал (резерв от финансови активи, по справедлива стойност през друг всеобхватен доход) и се коригира за сметка на справедливата стойност на финансовия актив към датата на прекласификацията. Финансовият актив се оценява на датата на прекласификацията все едно винаги е бил отчитан по амортизирана стойност като корекцията засяга друг всеобхватен доход, но не засяга текущата печалба или загуба. Ефективният лихвен процент и оценяването на очакваните кредитни загуби не се коригира в резултат на прекласификацията.

г) при прекласификация на финансов актив по справедлива стойност през друг всеобхватен доход към финансови активи по справедлива стойност през печалба или загубата, този актив

продължава да се оценява по справедлива стойност. Натрупаната печалба или загуба в друг всеобхватен доход се рециклира от собствения капитал (резерв от финансови активи, по справедлива стойност през друг всеобхватен доход) в текущата печалбата или загуба

Обезценка на финансови активи

Дружеството признава коректив (провизия за обезценка) за очаквани кредитни загуби за всички дългови инструменти, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата. Очакваните кредитни загуби се изчисляват като разлика между договорните парични потоци, дължими съгласно условията на договора, и всички парични потоци, които дружеството очаква да получи, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент. Очакваните парични потоци включват и паричните потоци от продажбата на държаното обезпечение или други кредитни подобрения, които представляват неразделна част от условията на договора.

Търговски вземания

За изчисляване на очакваните кредитни загуби на *търговските вземания* дружеството е избрало и прилага *опростен подход на база матрица за изчисление на очаквани кредитни загуби* и не проследява последващите промени в кредитния им риск. При този подход то признава коректив (провизия за обезценка) въз основа на очакваната кредитна загуба за целия срок на вземанията към всяка отчетна дата.

Парични средства

По отношение на паричните средства в банки, дружеството прилага общия подход за изчисление на очакваните кредитни загуби като за определяне на загубата от неизпълнение в параметрите на модела се използва кредитният рейтинг на финансовите институции, в които Дружеството е депозирало паричните си средства. За целта се използват рейтингите на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody's, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg. На тази база, от една страна, се използват публични данни за PD (вероятности за неизпълнение), рефериращи към рейтинга на съответната банка, а от друга, от промяната на рейтинга на съответната банка, дружеството оценява наличието на завишен кредитен риск. Загубите при неизпълнение се оценяват съобразно наличието на гарантирани и/или обезпечени суми по банковите сметки

Дългови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

По отношение на дълговите инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход Дружеството прилага модел на обезценка на база нисък кредитен риск, базиран на общия подход за изчисление на очакваните кредитни загуби. Към всяка отчетна дата дружеството определя дали дълговият инструмент е преценява като такъв с нисък кредитен риск като за целта използва цялата разумна и аргументирана информация, без извършване на излишни разходи и/или усилия. При тази оценка дружеството преразглежда вътрешния кредитен рейтинг на дълговия инструмент. В определени случаи обаче то може да преразглежда даден финансов актив като такъв в неизпълнение, когато вътрешна или външна

информация предоставя индикация, че е малко вероятно дружеството да получи пълния размер на неиздължените суми по договора, преди да се вземат каквито и да било кредитни подобрения, държани от него.

Отписване

Финансов актив (или, когато е приложимо, част от финансов актив или част от група от сходни финансови активи) се отписва от отчета за финансовото състояние на дружеството когато:

- правата за получаване на паричните потоци от актива са изтекли, или
- правата за получаване на парични потоци от актива са прехвърлени или дружеството е поело задължението да плати напълно получените парични потоци, без съществена забава, към трета страна чрез споразумение за прехвърляне; при което: или а) дружеството е прехвърлило в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива; или б) дружеството нито е прехвърлило, нито е запазило в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива, но е прехвърлило контрола върху него

Когато дружеството е прехвърлило правата си за получаване на парични потоци от актива или е встъпило в споразумение за прехвърляне, то прави оценка на това дали и до каква степен е запазило рисковете и ползите от собствеността. Когато дружеството нито е прехвърлило, нито е запазило в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, нито е прехвърлило контрола върху него, то продължава да признава прехвърления актив до степента на продължаващото си участие в него. В този случай дружеството признава и свързаното с това задължение. Прехвърленият актив и свързаното задължение се оценяват на база, която отразява правата и задълженията, които дружеството е запазило.

Продължаващо участие, което е под формата на гаранция върху прехвърления актив, се оценява по по-ниската от: първоначалната балансова стойност на актива и максималната сума на възнаграждението, което може да се изиска дружеството да изплати.

2.24.2. Финансови пасиви

Първоначално признаване, класификация и оценяване

Финансовите пасиви на дружеството включват търговски и други задължения. При първоначално им признаване обичайно те се класифицират като пасиви по амортизирана стойност.

Първоначално всички финансови пасиви се признават по справедлива стойност, а в случая на заеми и привлечени средства и търговски и други задължения, нетно от пряко свързаните разходи по сделката.

Последващо оценяване

Последващото оценяване на финансовите пасиви зависи от тяхната класификация. Обичайно те се класифицират и оценяват по амортизирана стойност, чрез метода на ефективния лихвен процент.

Отписване

Финансовите пасиви се отписват, когато задължението бъде погасено, или прекратено, или изтече. Когато съществуващ финансов пасив бъде заменен с друг от същия кредитор при по същество различни условия, или условията на съществуващ пасив бъдат съществено променени, тази размяна или модификация се третира като отписване на първоначалния пасив и признаване на нов. Разликата в съответните балансови суми се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.24.3. Компенсиране (нетиране) на финансови инструменти

Финансовите активи и финансовите пасиви се компенсират (нетират) и в отчета за финансовото състояние се отразява нетната сума, ако съществува приложимо законно право за компенсиране на признатите суми и ако е налице намерение за уреждане на нетна основа, или за едновременно реализиране на активите и уреждане на пасивите.

Това изискване произтича от идеята на реалната стопанска същност на отношенията на дружеството с даден контрагент, че при едновременното съществуване на тези две изисквания очакваният фактически бъдещ паричен поток и ползи от тези разчети за предприятието е нетният поток, т.е. нетната сума отразява реалното право или задължение на дружеството от тези финансови инструменти - при всички обстоятелства да получи или плати единствено и само нетната сума.

Ако не са налице едновременно и двете условия се приема, че правата и задълженията на дружеството по повод тези насрещни разчети (финансови инструменти) не се изчерпват при всички ситуации само и единствено с получаването или плащането на нетната сума.

Политиката за нетирането е свързана и с оценката, представянето и управлението на реалния кредитен и ликвиден риск, свързан с тези насрещни разчети.

Критериите, които се прилагат за установяване на "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" са:

- да не зависи от бъдещо събитие, т.е да не е приложимо само при настъпване на някакво бъдещо събитие;
- да бъде възможно за упражняване и защитимо с правни способности в хода на (кумулятивно):
- обичайната дейност,
- в случай на неизпълнение/просрочие, и
- в случай на неплатежоспособност или несъстоятелност.

Приложимостта на критериите се оценява спрямо изискванията на българското законодателство и установените договорености между страните. Условието за "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" винаги и задължително се оценява заедно с второ условие - за "задължително намерение за уреждане на тези разчети на нетна база".

2.25. Основна нетна печалба на акция

Основната нетна печалба на акция се изчислява като се раздели нетна печалба или загуба за периода, подлежаща на разпределение между акционерите, притежатели на обикновени акции, на средно-претегления брой на държаните обикновени акции за периода.

Средно-претегленият брой акции представлява броят на държаните обикновени акции в началото на периода, коригиран с броя на обратно изкупените обикновени акции и на новоиздадените такива през периода, умножен по средно-времевия фактор. Този фактор изразява броя на дните, през които конкретните акции са били държани, спрямо общия брой на дните през периода.

При капитализация, бонус емисия или разделяне, броят на обикновените акции, които са в обръщение до датата на това събитие, се коригира, за да се отрази пропорционалната промяна в броя на обикновените акции в обръщение така, сякаш събитието се е случило в началото на представения най-ранен период.

Доходи на акции с намалена стойност не се изчисляват, тъй като няма издадени потенциални акции с намалена стойност.

2.26. Сегментно отчитане

Дружеството идентифицира своите отчетни сегменти и оповестява информация по сегменти в съответствие с организационната и отчетна структура, използвана от ръководството за управление. Оперативните сегменти са компоненти на бизнеса, които се оценяват редовно от членовете на ръководството, вземащи оперативни решения - като се използва финансова и оперативна информация, изготвена конкретно за сегмента, за целите на текущото наблюдение и оценяване на резултатите от дейността (изпълнението) и разпределението на ресурсите на дружеството.

Оперативните сегменти на дружеството текущо се наблюдават и направляват поотделно, като всеки оперативен сегмент представлява отделна бизнес област, която е носител на различни бизнес ползи и рискове. Оперативните сегменти, по които дружеството наблюдава, измерва и контролира рисковете и възвръщаемостта за нея са обособени според основните бизнес дейности, извършвани на Борсата, а именно: а) търговия на финансови инструменти; б) информационно обслужване и в) регистрация и поддържане на емисии финансови инструменти за търговия.

Информация по оперативни сегменти

Дружеството използва един измерител – брутен марж (печалба) при оценяването на резултатите в оперативните сегменти и за разпределянето на ресурси между тях. Тя се определя като разлика между сегментните приходи и сегментните разходи, пряко съотносими към съответния сегмент.

Сегментните активи, пасиви, респективно приходи, разходи и резултати включват тези, които са и могат да бъдат директно относими към съответния сегмент, както и такива, които могат да бъдат разпределени на разумна база. Обичайно това са: а) за приходите – приходи от услуги; б) за разходите – разходите за материали и консумативи, разходите за външни услуги, разходите за амортизации и разходите за възнагражденията на персонала; в) за активите – нематериални активи, търговски вземания, задължения към доставчици, текущи задължения към персонала и за обществено осигуряване. Капиталовите разходи (инвестиции) по бизнес сегменти са отграничени разходи, извършени през периода за придобиване или изграждане на секторни нетекущи активи, които се очаква да бъдат използвани през повече от един период.

Дружеството управлява имотите, машини и оборудване, инвестициите в дъщерни дружества, инвестициите на разположение за продажба и инвестициите, държани до падеж, както и данъците на ниво дружество и те не се разпределят на сегментно ниво.

Резултатите от дейности, които се считат за случайни спрямо основните типове операции (дейности) на дружеството, както и неразпределяемите приходи, разходи, пасиви и активи, се отчитат отделно в позиция „неразпределени на ниво дружество“. Тези суми по принцип включват: други доходи от дейността, освен ако не произтичат от дейността на конкретен сегмент, административни разходи, лихвени приходи и разходи, реализирани и нереализирани печалби и загуби от сделки с валута и инвестиции, инвестиции в други дружества, други вземания и разчети по данъци.

Прилаганата счетоводна политика за отчитането по сегменти, се основава на аналогични правила и принципи на тази, използвана от дружеството за изготвяне на публичните й отчети по закон.

2.27. Оценяване по справедлива стойност

Някои от активите и пасивите на дружеството се оценяват и представят и/или само оповестяват по справедлива стойност за целите на финансовото отчитане. На повтаряща се база, такива са: финансовите активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, финансови активи по амортизирана стойност, определени търговски и други вземания и задължения.

Справедливата стойност е цената, която би била получена при продажбата на даден актив или платена при прехвърлянето на пасив в обичайна сделка между независими пазарни участници на датата на оценяването. Справедливата стойност е изходяща цена и се базира на предположението, че операцията по продажбата ще се реализира или на основния пазар за този актив или пасив, или в случай на липса на основен пазар – на най-изгодния пазар за актива или пасива. Както определеният като основен, така и най-изгодният пазар са такива пазари, до които дружеството задължително има достъп.

Измерването на справедливата стойност се прави от позицията на предположенията и преценките, които биха направили потенциалните пазарни участници, когато те биха определяли цената на съответния актив или пасив, като се допуска, че те биха действали за постигане на най-добра стопанска изгода от него за тях.

Дружеството прилага различни оценъчни техники, които биха били подходящи спрямо спецификата на съответните условия, и за които разполага с достатъчна база от входящи данни, като се стреми да използва в максимална степен наличната публично наблюдаема информация и респ. – да минимизира използването на ненаблюдаема информация. То използва основно приходния подход, като най-често прилаганата оценъчна техника е методът на дисконтираните парични потоци.

Справедливата стойност на всички активи и пасиви, които се оценяват и/или оповестяват във финансовите отчети по справедлива стойност, се категоризира в рамките на следната йерархия на справедливите стойности, а именно:

- Ниво 1 – Котирани (некоригирани) пазарни цени на активен пазар за идентични активи или пасиви;

- Ниво 2 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които са различни от директно котираните цени, но са пряко или косвено достъпни за наблюдение, вкл. когато котираните цени са обект на значителни корекции; и
- Ниво 3 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които в значителната си част са ненаблюдаеми.

Дружеството прилага основно справедлива стойност Ниво 1 и Ниво 3.

Притежаваните от дружеството инвестиции, представляващи дългови ценни книжа с фиксирани или определяеми плащания и фиксирани матуритетни дати (държавните ценни книжа - облигации), класифицирани като финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, се оценяват и представят в отчета за финансовото състояние по справедлива стойност (Ниво 1). Политиката на оценяване предвижда избор между по-ниската от двете стойности за съответния вид емисия облигации:

а) за глобалните емисии облигации:

- последна „цена купува“ на съответните емисии облигации, публикувана от международни информационни агенции в областта на финансовите инструменти (Reuters или Bloomberg) за последния работен ден от отчетния период (година) и
- „медианната стойност“ на поне три допълнителни котировки на последна „цена купува“ за последния работен ден от отчетния период (година), получени от активно търгуващи дилъри (български банки и инвестиционни посредници) на съответната емисия облигации.

б) емисии облигации, търгувани на вътрешен пазар:

- последна „цена купува“ на съответните емисии облигации, публикувана от международни информационни агенции в областта на финансовите инструменти (Reuters или Bloomberg) за последния работен ден от отчетния период (година) и
- „най-ниската стойност“ на поне три допълнителни котировки на последна „цена купува“ за последния работен ден от отчетния период (година), получени от активно търгуващи дилъри (български банки и инвестиционни посредници) на съответната емисия облигации.

Притежаваните от Бorsата капиталови инвестиции, представляващи акции или дялове в капитала на други дружества и предприятия (малцинствено участие), и които не са регистрирани за търговия на българска или чуждестранни борси и не се търгуват на капиталовия пазар (акции на Централен депозитар АД) се оценяват последващо по справедлива стойност, като политиката на оценяване предвижда използване предимно на значима ненаблюдаема изходна информация и данни дотолкова, доколкото релевантна за подобен тип дружества наблюдаема информация няма на разположение (Ниво 3). Изчисленията са направени от външен експерт – лицензиран оценител, назначен от ръководството на дружеството, който разполага с експертиза за оценяване на предприятия.

За тези активи и пасиви, които се оценяват по справедлива стойност във финансовите отчети на повтаряема база, дружеството прави преценка към датата на всеки отчет дали е необходим трансфер в нивата на йерархия на справедливата стойност на даден актив или пасив в зависимост от разполагаемите и използваните към тази дата входящи данни.

В дружеството са разработени вътрешни правила и процедури за измерването на справедливата стойност на различните видове активи и пасиви.

Дружеството използва външна консултантска експертиза за определяне на справедливата стойност на инвестициите в акциите и дяловете в капитала на други дружества и предприятия (малцинствено участие), класифицирани като финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. Приложениято на оценъчните подходи и техники, както и използваните входящи данни за всеки случай на измерване на справедлива стойност, са обект на задължително обсъждане и координиране между ръководството на дружеството и външните експерти, както и приемането на издаваните от тях външни оценителски доклади – особено по отношение на съществените предположения и крайните заключения и предложения за размера на справедливата стойност. Оценки на справедливата стойност подлежат на преглед и одобрение от изпълнителния директор и Съвета на директорите на дружеството.

За целите на финансовото управление ръководството на дружеството текущо наблюдава и справедливата стойност (Ниво 1) на притежаваните от Борсата финансови активи, като следи пазарната конюнктура на местните и международните пазари, общите лихвени нива, текущите пазарни цени на притежаваните емисии, доколкото има такива, както и съответната ликвидност по тях.

На датата на всеки финансов отчет съобразно счетоводната политика на дружеството се прави от определено лице общ анализ на предварително събрана информация за движението в стойностите на активите и пасивите, които подлежат на оценка или оповестяване по справедлива стойност, за типа налични данни и възможните фактори за наблюдаваните промени, и се предлага за одобрение пред изпълнителните директори на дружеството подхода за измерване на справедливите стойности на съответните активи и пасиви към тази дата. При необходимост това се консултира изрично с външни оценители.

Резултатите от оценъчния процес на измерване на справедливата стойност се представят на независимите одитори на дружеството.

За целите на оповестяванията на справедливата стойност, дружеството е групирало съответните си активи и пасиви на база тяхната същност, основни характеристики и рискове, както и на йерархичното ниво на справедливата стойност.

2.28. Преценки от определящо значение при прилагане на счетоводната политика на дружеството. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност.

При признаване на приходите и изготвяне на годишния финансов отчет ръководството прави различни преценки, приблизителни оценки и предположения, които оказват влияние върху отчетените приходи, разходи, активи и пасиви по договори и съответстващите им оповестявания. В резултат на несигурността по отношение на тези предположения и приблизителни оценки, е възможно да възникнат съществени корекции в балансовата стойност на засегнатите активи и пасиви в бъдеще, и респ. отчетените разходи и приходи.

2.28.1. Признаване на приходи от годишни поддържащи такси

Дружеството събира поддържаща такса за регистрирани емисии на финансови инструменти. Към края на всеки отчетен период, ръководството прави специално проучване и анализ на вероятността за събираемостта на този вид приходи, и за случаите, при които има несигурност за входящи парични потоци поради сериозни затруднения на фирмите-платци, особено когато са в ликвидация и/или процедура по несъстоятелност, признаването на прихода се отлага до датата на неговото евентуално реално събиране (плащане от съответната фирма-задължено лице).

Размерът на таксите, дължими по договори с клиенти, за които ръководството е преценило, че съществува вероятност от неплащане и съответно за които не се призна приход, с натрупване за последните три години възлиза на 43 х.лв., в т.ч. такси само за 2019 г. 29 х.лв. (31.12.2018 г.: 56 х.лв., в т.ч. такси за 2018 г.: 33 х.лв.).

Останалите ключовите преценки и предположения, които оказват съществено влияние върху размера и срока за признаване на приходите от договори с клиенти са оповестени в *Приложение № 2.7* и са свързани с идентифициране на задълженията за изпълнение, начина на прехвърляне на контрола за всяко отделно задължение за изпълнение и определяне на цената на сделката, в т.ч. на променливите възнаграждения и техния размер.

2.28.2. Очаквани кредитни загуби

Измерването на очакваната кредитна загуба за финансови активи, отчитани по амортизирана стойност (вземания по договори с клиенти, други вземания и парични средства и еквиваленти) и за финансовите активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход (дългови инструменти) е област, която изисква съществени предположения за бъдещи икономически условия и кредитно поведение на клиенти и длъжници (например вероятността контрагентите да не изпълнят задълженията си и произтичащите от тях загуби).

За прилагането на тези изисквания ръководството на дружеството прави редица важни преценки, като: а) определяне на критерии за идентифициране и оценка на значително увеличение на кредитния риск; б) избор на подходящи модели и предположения за измерване на очакваните кредитни загуби; в) формиране на групи от сходни финансови активи (портфейли) за целите на измерването на очакваните кредитни загуби, г) установяване и оценка за корелацията между историческите проценти на просрочие и поведението на определени макропоказатели, за да се отразят ефектите от прогнозите за тях в бъдеще при изчисленията на очакваните кредитни загуби.

Подход за обезценка на парични средства в банки

Дружеството прилага общия подход за изчисление на очакваните кредитни загуби на паричните средства в банки. За целта дружеството прилага модел, базиран на кредитния рейтинг на финансовите институции, в които Дружеството е депозирало паричните си средства. Тези кредитни рейтинги са присъдени основно от следните институции: Moody's, Standard and Poor's, Fitch, Българска Агенция за Кредитен рейтинг. На тази база, от една страна, се определят показателите за PD (вероятности за неизпълнение), като се използват публичните данни на PD рефериращи към рейтинга на съответната банка, а от друга, чрез промяната на рейтинга на

съответната банка от период в период, дружеството оценява наличието на завишен кредитен риск. Загубите при неизпълнение се оценяват по формулата за изчисление на очакваните кредитни загуби е: $ECL = PD \times LGD \times EAD$, където:

ECL е показателя за очаквани кредитни загуби

PD е показателя за вероятност за неизпълнение

LGD е показателя за загубата при неизпълнение, и

EAD е показателя на сума на експозицията при неизпълнение.

При определянето на LGD се взема предвид наличието на гарантирани и/или обезпечени суми по съответните банкови сметки.

На база на направените анализи, базирайки се на рейтингите на обслужващите банки и рефериращите на тях PD, ръководството е определило, че очакваните кредитни загуби за паричните средства се доближават до нула. На това основание дружеството не е признало провизия за обезценка на паричните средства към 31.12.2019 г. и 31.12.2018 г. (Приложение № 21).

Подход за обезценка на дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Очакваната кредитна загуба е част от негативната промяна в справедливата стойност, дължаща се на увеличен кредитен риск. При определяне на очакваните кредитни загуби от дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход дружеството прилага модел на база нисък кредитен риск и към края на всеки отчетен период дружеството определя дали дълговият инструмент може да бъде преценен като такъв с нисък кредитен риск като за целта преразглежда вътрешния или външния кредитен рейтинг на инструмента. Също така дружеството преценява дали съществува значително увеличение на кредитния риск, когато плащанията по договора са просрочени над 90 дни. Дружеството счита даден финансов инструмент като такъв в неизпълнение, когато договорените плащания са в просрочие в продължение на 180 дни.

Притежаваните от дружеството дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, представляват български държавни ценни книжа – облигации. При определяне на загубата от неизпълнение за кредитен рейтинг на тези книжа се използва кредитния рейтинг на Република България, присъден основно от следните институции: Moody's, Standard and Poor's, Fitch.

На база на направените анализи на кредитния рейтинг на притежаваните от дружеството дългови ценни книжа и съответстващите PD за тях, ръководството на дружеството е определило, че очакваните кредитни загуби се доближават до нула и към 31.12.2019 г. и 31.12.2018 г. дружеството не е признало обезценка на дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход (Приложение № 17).

Подход за обезценка на краткосрочни търговски вземания, вкл. от свързани лица

Дружеството използва опростен подход и матрица за провизиране за изчисление на очакваните кредитни загуби (ОКЗ) за търговските вземания, вкл. вземания от свързани лица. Процентите на провизиране се базират на дните на просрочие.

Матрицата за провизиране първоначално се основава на процентите на несъбираемост, наблюдавани от дружеството в исторически план и движението на вземанията по групи просрочия. Дружеството прецизира матрицата, за да коригира историческия опит с кредитните загуби чрез включване на прогнозна макроикономическа информация. Историческите проценти на просрочия се актуализират към всяка отчетна дата и промените в прогнозните приблизителни оценки се анализират.

Оценката на съотношението между наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение, прогнозните икономически условия и очакваните кредитни загуби е съществена счетоводна оценка. Стойността на очакваните кредитни загуби е чувствителна към промени в обстоятелствата и прогнозните условия. Историческите кредитни загуби на дружеството и прогнозните икономически условия могат да се отклоняват спрямо действителната несъбираемост в бъдеще.

Направените анализи за историческото поведение на търговските вземания през последните три години показват 100% събираемост в рамките на кредитния период, поради което ръководството е определило, че очакваните кредитни загуби за търговските вземания, вкл. от свързани лица, се доближават до нула. Също така не е установена конкретна корелация между поведението на определени макропоказатели и събираемостта на търговските вземания. На това основание дружеството не е признало провизия за обезценка към 31.12.2019 г. и 31.12.2018 г.

Подход за обезценка на други индивидуални вземания

Дружеството е възприело общия подход за изчисляване на обезценката от очакваните бъдещи кредитни загуби за някои индивидуални вземания, съгласно МСФО 9. За целта дружеството прилага модел на вероятностно претеглени сценарии за събираемост и бъдещи парични потоци, с допускания за загуба при настъпване на събитие на загуба.

При определянето на загубата се вземат предвид всички гарантирани и/или обезпечени и/или застраховани вземания. По този начин, като последна стъпка, използвайки всички тези параметри, и след дисконтиране, се достига до калкулация на оценката на очакваната кредитна загуба за съответния период на съответния финансов актив.

В Етап 1 се включват вземания, които са класифицирани като „редовни“ съгласно вътрешно разработена рискова класификационна схема. Това са вземания от длъжници с нисък риск от неизпълнение, редовно обслужване, без значителни влошавания в ключови показатели (финансови и нефинансови), и не са налице дължими суми, които са в просрочие. Очакваната загуба от обезценка за тези вземания се изчислява за следващите 12 месеца и очакването на дружеството за размера на загуба при експозиция в неизпълнение в следващите 12 месеца.

В Етап 2 се включват вземания и предоставени гаранции, които са класифицирани като „съмнителни“. Това са вземания и предоставени гаранции, при които е налице установено (на база комплекс от показатели) съществено влошаване на кредитния риск, свързан с длъжника, спрямо първоначалното признаване на експозицията. Очакваната загуба от обезценка за тези вземания се изчислява за целия живот на вземането, които се счита за кредитно-необезценен и

очакването на дружеството за размера на загуба при експозиция в неизпълнение за целият ѝ жизнен цикъл.

В Етап 3 попадат предоставени вземания, които са класифицирани като „в неизпълнение“. Това са вземания, при които вече са налице доказателства, че вземането е вече кредитно-обезценено, т.е. настъпило е кредитно събитие (съгласно приетата политика за състав на събития за неизпълнение). За целта се извършва анализ на система от показатели, използвани като индикатори за настъпили кредитни загуби. Загубата от обезценка се изчислява за размера на загуба при кредитно-обезценена експозиция в неизпълнение за целия ѝ жизнен цикъл.

Обезценки на вземания от банка в несъстоятелност

Към 31.12.2014 г. дружеството е начислило обезценка на вземане от банка в несъстоятелност в размер на 265 х.лв., представляващи средства по сметки в банката, поставена под специален надзор през м. юни 2014 г.

През 2019 г. по сметките на дружеството е постъпили плащане от масата на несъстоятелността в размер на 31 х.лв., а към 31.12.2019 г. оставащото вземане в размер на 234 х.лв. е отписало срещу коректива като несъбираемо вземането, поради изтичане на давностният срок от 5 години.

През 2019 г. е отчетена обезценка на други вземания в размер на 576 х.лв., в т.ч. призната загуба от обезценка на вземане по цесия на депозит от банка в несъстоятелност в размер на 607 х.лв. на база анализ и преценка на ръководството за бъдещата му събираемост и реинтегрирана обезценка на вземане от банка в несъстоятелност в размер на 31 х.лв. (2018 г.: 607 х.лв., в т.ч. призната загуба от обезценка на вземане по цесия на депозит от банка в несъстоятелност в размер на 607 х.лв.). (Приложение № 20)

2.28.3. Обезценка на инвестиции в дъщерни дружества

Притежаваните от дружеството инвестиции в дъщерни дружества подлежат на ежегоден преглед за обезценка. Като основни индикатори за обезценка се приемат: значително редуциране на обема (над 25%) или преустановяване дейността на дружеството, в което е инвестирано; загуба на пазарни дялове и съществени групи клиенти, отчитане на загуби за по-продължителен период от време, неизползване на ключови активи за продължителен период от време, както и отчитане на отрицателни нетни активи или активи под регистрирания основен капитал, тенденции на влошаване на финансови показатели, както и намаляване на пазарната капитализация.

Ключовите предположения, използвани за анализ и изчисления, са определени конкретно за всяко дружество, и отразяват неговата специфика на дейността, бизнес средата и рисковете, на които е изложено. Тестовите, допусканията и преценките на ръководството при прогнозите и изчисленията за обезценка на инвестициите в дъщерните дружества са направени през призмата на неговите намерения и планове относно бъдещото развитие на тези дъщерни дружества и респ. очакванията за генериране на бъдещи икономически изгоди (парични потоци), вкл. постигнати резултати и възможностите за развитие в бъдеще, реализиране на целевите обемите приходи, бизнес линии, синергии, доходност, очакванията за бъдещи продажби, и други под.

В резултат на направените анализи и изчисления от ръководството не са установени условия, респ. необходимост за признаване на обезценка на инвестициите в дъщерните дружества към 31.12.2019 г. и към 31.12.2018 г. (Приложение № 15).

2.28.4. Оценка на справедливата стойност на капиталови инвестиции

Когато справедливата стойност на капиталовите инвестиции, отчетени в отчета за финансовото състояние, не може да бъде получена на база котирани цени на активни пазари, тяхната справедлива стойност се определя чрез използване на други оценъчни модели и техники, включително модела на дисконтираните парични потоци. Използваната входяща информация в тези модели се събира от наблюдавани пазари, където това е възможно, но когато това не може да бъде направено, за определянето на справедливите стойности предполага приложението на определена степен на преценка. Такава преценка включва разглеждането, анализа и оценката за входящите данни като например, за ликвиден риск, кредитен риск и волатилност. Промените в предположенията за тези фактори могат да повлияят върху размера на отчетената справедлива стойност на финансовите инструменти.

По изключение, за капиталови инвестиции в дружества/предприятия от затворен тип, за които е трудно да се намерят данни за аналогови пазарни сделки и/или поради обстоятелството, че бъдещото функциониране на тези дружества е свързано с определени несигурности, за да може да се направят достатъчно разумни и обосновани дългосрочни предположения за изчисляването на справедливата стойност на техните акции чрез други алтернативни оценъчни методи - се оценяват по цена на придобиване когато това е уместно съгласно МСФО 9, обикновено – липсва актуална информация и/или са налице широк обхват възможни оценки, при определени обстоятелства.

Основните ключови предположения и компоненти на оценъчните модели, както и данни за самите справедливи стойности, определени към 31.12.2019 г. и 31.12.2018 г. са оповестени в Приложение № 17

2.28.5. Договори за лизинг

При идентифициране и класифициране на лизинг или на лизингов елемент в даден договор, ръководството на дружеството прави редица важни преценки.

- налице ли е договор за лизинг, в т.ч. дали договорът съдържа идентифициран актив и дали по силата на него се прехвърля правото на контрол над използвания актив за съответния срок на договора;
- определяне срока на лизинга
- определяне на диференциалния лихвен процент по договорите за лизинг.

Дружеството има две споразумения за оперативен лизинг съгласно отменения МСС 17. То е направило анализ и е определило, че: а) първото споразумение не отговаря на условията за признаване на актив "право на ползване", доколкото договорът е контролът върху идентифицирания актив е съвместен с трето лице и б) второто споразумение съдържа лизинг, не е краткосрочно, а дружеството има на контрол над използвания идентифициран актив за

съответния срок на договора. Идентифицираният актив по този договор е помещение за колокиране на оборудване на дружеството.

При определяне на *срока на лизинга* ръководството е взело предвид неотменимия период на лизинга, заедно с периодите, по отношение на които съществува опция за удължаване, ако е сигурно, че тя ще бъде упражнена, както и периодите, по отношение на които съществува опция за прекратяване, ако е достатъчно сигурно, че тя ще бъде упражнена. По отношение на тези опции и вероятността за тяхното упражняване или не, ръководството е взело предвид редица фактори като: важноста на наетия актив за дейността на дружеството, разходи, които биха били свързани с прекратяване на договора и определяне на нов актив за нуждите на предприятието, опита до момента с тези активи и с наемодателите и др.п.

Договорът за лизинг, идентифициран от ръководството като такъв, по който се прехвърля контрол над използвания идентифициран актив е сключен за неопределен време. На базата на предположенията, описани по-горе и на база намеренията на ръководството, то е определило, че срокът на договора е 5 г.

При настъпване на важно събитие, или съществено изменение в обстоятелствата, които са под контрола на дружеството и засягат сигурността в упражняването на опциите за удължаване/прекратяване, то прави повторна оценка на срока на договора.

В случаите, в които дружеството е лизингополучател и не може непосредствено от договорите да определи лихвения процент, необходим му за дисконтиране на задълженията по лизинг, то използва диференциалния лихвен процент, който би плащало в случай, че заеме финансови средства, необходими за получаването на актив със сходна стойност на актива „право на ползване“, за сходен период от време, при сходно обезпечение и в сходна икономическа среда. За договори, за които дружеството няма аналогично финансиране, то търси наблюдаеми данни като пазарни нива на кредитите и банкова статистика, която е публично достъпна и прави специфични за него изчисления и корекции, за да отрази собствения си кредитен рейтинг. На тази база, ръководството е приело че диференциален лихвен процент за идентифицирания от него договор за лизинг е 3.5 %.

Към датата на всеки отчет ръководството на дружеството извършва преглед за обезценка на активите „право на ползване“. Ако са налице индикатори, че възстановимата стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите.

2.28.6. Актюерски изчисления

При определяне на сегашната стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани изчисления на сертифицирани актюери, базирани на предположения за смъртност, темп на текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор, които предположения са преценени от ръководството като разумни и уместни за дружеството (Приложение № 2.21 и Приложение № 23).

2.28.7 Признаване на активи по отсрочени данъци

При признаването на отсрочените данъчни активи от ръководството е оценена вероятността отделните намаляеми временни разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на дружеството да генерира в перспектива достатъчно данъчни печалби за тяхното компенсиране срещу тези печалби и/или наличие за съответния период на облагаеми временни разлики.

Към 31.12.2019 г. натрупаните данъчни загуби са в размер на 1,030 х.лв., в т.ч. данъчна загуба, възникнала през 2019 г. 976 х.лв. и данъчна загуба, възникнала през 2015 г. 54 х.лв. (31.12.2018 г. 54 х.лв., в т.ч. данъчна загуба възникнала през 2015 г. 54 х.лв.). Ръководството е преценило, че към датата на издаване на настоящия отчет, съществува несигурност дали и доколко в рамките на законовия срок за пренасяне на данъчни загуби (5 години), то ще генерира достатъчна облагаема печалба, поради което е приложен по-консервативен подход.

Към 31.12.2019 г. не са признати активи по отсрочени данъци в размер на 103 х.лв. (31.12.2018 г. – 5 х.лв.), свързани с данъчни загуби. Дружеството е признало активи по отсрочени данъци във връзка с останалите намаляеми временни разлики, възникващи основно от обезценка на други вземания и амортизации на дълготрайни материални и нематериални активи, доколкото е преценило, че в бъдеще те ще могат да бъдат приспаднати срещу бъдещи печалби или облагаеми временни разлики (Приложение № 2.23 и Приложение № 18).

3. ПРИХОДИ ОТ ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

3.1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ВИДОВЕТЕ ПРИХОДИ

Приходите от договори с клиенти по оперативни сегменти и видове услуги включват:

	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Оперативен сегмент "Регистрация и поддържане на емисии финансови инструменти за търговия"	613	641
Такси за регистрация на дружества	493	498
Такси за членство	108	121
Такси за промяна на параметри на емисии	12	22
Оперативен сегмент "Информационно обслужване"	601	524
Такси за информационно обслужване	544	508
Такси за докладване на данни ОМП	41	-
Такси за право на ползване на търговска марка	16	16
Оперативен сегмент "Търговия с финансови инструменти"	505	720
Комисиони за сделки на Борсата	478	678
Такси за поддържане неприсъствени работни станции	26	26
Финансови санкции на членовете на Борсата	1	1
Такси за интернет търговия	-	15
Общо	1,719	1,885

Приходите от договори с клиенти за 2019 г. включват:

- приходи в размер на 11 х.лв., които в началото на периода са били признати като пасиви по договор (Приложение № 24);
- приходи в размер на 3 х.лв. от задължения за изпълнение, които са удовлетворени и/или частично удовлетворени в предходни периоди, но за които ръководството е преценило, че съществува вероятност от неплащане (Приложение № 2.7 и Приложение № 2.28.1).

Всички неудовлетворени и/или частично удовлетворени задължения за изпълнение на дружеството към 31.12.2019 г. са по договори с очакван срок за изпълнение от една година или по-малко.

3.2. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

Задълженията за изпълнение като тип са подробно оповестени в Приложение № 2.7.

3.3. САЛДА ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Вземания по договори с клиенти, нетно от обезценка (Приложение № 19)	173	155
Пасиви по договори с клиенти (Приложение № 24)	11	11

4. ДРУГИ ДОХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА

Другите доходи от дейността включват:

	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Наеми	45	41
Отписани задължения	27	20
Общо	72	61

5. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ И КОНСУМАТИВИ

Разходите за материали и консумативи включват:

	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Офис консумативи и хигиенни материали	18	18
Гориво и резервни части	9	8
Канцеларски материали	1	1
Общо	28	27

6. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ

Разходите за външни услуги включват:

	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Лицензионни такси	520	430
Консултантски и други услуги	310	264
Поддръжка на офис	137	138
Такси за членство	50	3
Комуникации	38	35
Данъци и такси	11	11
Текущи ремонти	10	17
Застраховки	9	9
Други	14	15
Общо	1,099	922

Начислените разходи за задължителен одит на индивидуалния и консолидирания годишни финансови отчети са в размер на 15 х.лв. (2018 г.: 11 х.лв.). През 2019 г. и 2018 г. не са предоставяни данъчни консултации и други услуги, несвързани с одита през 2019 г. и 2018 г. от одиторите на отчета по закон.

7. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА

Разходите за персонала включват:	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Текущи възнаграждения	1,068	1,026
Вноски по социалното и здравно осигуряване върху текущи възнаграждения	134	120
Социални придобивки и плащания	33	25
Начислени суми за неизползван отпуск	46	36
Начислени суми за социално и здравно осигуряване за неизползван отпуск	6	5
Начислени суми за задължения към персонала при пенсиониране (Приложение № 23)	10	9
Общо	1,297	1,221

8. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА

Другите разходи за дейността включват:	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Обезценка на други вземания (Приложение №20)	607	607
Възстановена обезценка на вземания от (парични средства в) банка в несъстоятелност (Приложение № 20)	(31)	-
Командировки	32	45
Представителни мероприятия	29	29
Обучения и семинари	17	14
Други	3	16
Общо	657	711

9. ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ

Финансовите приходи включват:	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Приходи от дивиденди	1,726	715
Приходи от лихви по дългови ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	62	62
Приходи от лихви по депозити и текущи сметки в банки	-	1
Приходи от лихви по дългови ценни книжа по амортизирана стойност	-	3
Печалба от продажба на дългови ценни книжа по амортизирана стойност	-	590
Общо	1,788	1,371

Във връзка със сключения договор между Българска фондова борса АД и Български енергиен холдинг ЕАД - едноличен собственик на капитала на БНЕБ за придобиване на 100 % от капитала

на Българска независима енергийна борса ЕАД (БНЕБ) на 31.01.2018 г. Българска фондова борса АД е продала притежаваните от нея дългови ценни книжа – евро облигации, отчитани по амортизирана стойност. Реализираната печалба от сделката по продажба на държавните ценни книжа – евро облигации през 2018 г., е в размер на 590 х.лв.

10. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ

Финансовите разходи включват:

	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Разходи за лихви по инвестиции в дъщерно дружество	14	3
Други разходи	1	1
Общо	15	4

11. ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ

Основните компоненти на разхода за данък в печалбата или загубата за отчетните периоди, завършващи на 31 декември, са както следва:

Отчет за всеобхватния доход (печалба или загуба за годината)	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Данъчна загуба за годината по данъчна декларация	(976)	-
Текущ разход за данък	-	-
Отсрочени данъци върху печалбата от:		
Възникване и обратно проявление на временни разлики	38	60
Общо икономия от данък върху печалбата, отчетен в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)	38	60
Равнение на икономия от данък върху печалбата, определена спрямо счетоводния резултат	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Счетоводна печалба за периода	366	415
Икономия от разход за данък	(37)	(41)
От непризнати суми по данъчни декларации свързани с:		
увеличения: 6 х.лв. (2018 г.: 1 х.лв.)	(1)	(1)
намаления: 1,726 х.лв. (2018 г.: 770 х.лв.)	173	77
Непризнат отсрочен данъчен актив върху данъчна загуба	(97)	25
Общо икономия от данък върху печалбата, отчетен в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)	38	60

Данъчните ефекти, свързани с другите компоненти от всеобхватния доход са както следва:

	31.12.2019 BGN'000			31.12.2018 BGN'000		
	Стойност преди данък	Икономия от/(Разход за) данък	Стойност нетно от данък	Стойност преди данък	Икономия от/(Разход за) данък	Стойност нетно от данък
Компоненти, които няма да бъдат реклафицирани в печалбата или загубата						
Последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи	(4)	-	(4)	1	-	1
Нетна промяна в справедливата стойност на капиталови инвестиции оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	50	(5)	45	(4)	-	(4)
Компоненти, които могат да бъдат реклафицирани в печалбата или загубата						
Нетна промяна в справедливата стойност на дългови ценни книжа оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(8)	1	(7)	(42)	5	(37)
Общо друг всеобхватен доход за периода	38	(4)	34	(45)	5	(40)

12. ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

Другият всеобхватен доход включва:

	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Компоненти, които няма да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата		
Последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи	(4)	1
Нетна промяна в справедливата стойност на капиталови финансови активи оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	50	(4)
	46	(3)
Компоненти, които могат да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата		
Нетна промяна в справедливата стойност на дългови ценни книжа оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(8)	(42)
	(8)	(42)
Данък върху доходите, свързан с компонентите на другия всеобхватен доход	(4)	5
Общо друг всеобхватен доход за годината	34	(40)

13. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ

	Сгради		Компютри и офис оборудване		Транспортни средства		Други		Аванси за придобиване на ДМА		Общо	
	2019 BGN'000	2018 BGN'000	2019 BGN'000	2018 BGN'000	2019 BGN'000	2018 BGN'000	2019 BGN'000	2018 BGN'000	2019 BGN'000	2018 BGN'000	2019 BGN'000	2018 BGN'000
Отчетна стойност												
Салдо на 1 януари (оригинално отчетено)	1,651	1,651	674	629	103	103	240	240			2,668	2,623
Ефект от прилагане на МСФО 16	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	-
Салдо на 1 януари (преизчислено)	1,669	1,651	674	629	103	103	240	240	-	-	2,686	2,623
Придобити	-	-	11	45	-	-	-	-	100	-	111	45
Отписани	-	-	(60)	-	-	-	-	-	-	-	(60)	-
Салдо на 31 декември	1,669	1,651	625	674	103	103	240	240	100	-	2,737	2,668
Натрупана амортизация												
Салдо на 1 януари	448	415	601	569	103	103	236	236	-	-	1,388	1,323
Начислена амортизация за периода	36	33	36	32	-	-	-	-	-	-	72	65
Отписана	-	-	(60)	-	-	-	-	-	-	-	(60)	-
Салдо на 31 декември	484	448	577	601	103	103	236	236	-	-	1,400	1,388
Балансова стойност на 31 декември	1,185	1,203	48	73	-	-	4	4	100	-	1,337	1,280
В т.ч. балансова стойност на активите „право на ползване“ 31 декември (Приложение 27)	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-
Балансова стойност на 1 януари (оригинално отчетено)	1,203	1,236	73	60	-	-	4	4	-	-	1,280	1,300
Ефект от първоначално прилагане на МСФО 16 (Приложение 2.3)	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	-
Балансова стойност на 1 януари (преизчислено)	1,221	1,236	73	60	-	-	4	4	-	-	1,298	-

Отчетната стойност на напълно амортизираните машини и оборудване, представени в отчета за финансовото състояние, ползвани в дейността на дружеството към 31.12.2019 г. е 976 х.лв. (31.12.2018 г.: 932 х.лв.).

Към 31.12.2019 г. са отписани напълно амортизирани машини и оборудване на стойност 60 х.лв.

14. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

	Програмни продукти	
	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Отчетна стойност		
Салдо на 1 януари	752	741
Придобити	654	11
Отписани	(587)	-
Салдо на 31 декември	819	752
Натрупана амортизация		
Салдо на 1 януари	734	722
Начислена амортизация за периода	45	12
Отписани	(587)	-
Салдо на 31 декември	192	734
Балансова стойност на 31 декември	627	18
Балансова стойност на 1 януари	18	19

Отчетната стойност на напълно амортизираните нематериални активи, ползвани в дейността на дружеството към 31.12.2019 г. е 142 х.лв. (31.12.2018 г.: 728 х.лв.). Към 31.12.2019 г. са отписани напълно амортизирани нематериални активи с отчетна стойност 587 хил.лева.

15. ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА

Инвестициите в дъщерни дружества са отчетени по цена на придобиване, намалена с разходите за обезценка. Към 31 декември 2019 г. Българска фондова борса АД има две дъщерни дружества – Българска независима енергийна борса ЕАД и Сервиз Финансови Пазари ЕООД, които притежава изцяло. И двете дружества са напълно консолидирани при изготвяне на консолидирания финансов отчет на Групата към 31 декември 2019 г., защото са изцяло контролирани от БФБ АД.

На 05.02.2018 г. Българска фондова борса АД придобива 100% от капитала на Българска независима енергийна борса ЕАД от Български енергиен холдинг ЕАД - едноличен собственик на капитала на БНЕБ. Стойността на инвестицията е в размер на 5,244 х.лв., в т.ч. 61 х.лв. преки разходи по сделката, свързани с придобиването на инвестицията. Сделката е вписана в Търговския регистър на 15.02.2018 г.

Борсата е едноличен собственик на капитала на Сервиз Финансови Пазари ЕООД, регистрирано съгласно решение № 2 на СГС от 6 март 2007 г. През 2019 г. по решение на едноличния собственик е увеличен основния капитал на дъщерното дружество -Сервиз Финансови Пазари ЕООД с 80 х.лв - от 40 х.лв. на 120 х.лв. Решението е вписано в Търговския регистър и регистър на юридическите лица с нестопанска цел на 12.09.2019 г.

Към 31 декември 2019 г., дружеството е извършило преглед за обезценка на инвестициите в дъщерни дружества и не са били установени индикатори за това, че балансовата стойност на инвестициите надвишава тяхната възстановима стойност.

В таблицата по-долу са представени инвестициите в дъщерни дружества, съответно към 31 декември 2019 г. и 31 декември 2018 г.:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Българска независима енергийна борса ЕАД	5,244	5,244
Сервиз Финансови Пазари ЕООД	120	40
Общо	5,364	5,284

16. ИНВЕСТИЦИИ В СЪВМЕСТНИ ДРУЖЕСТВА

На 15.04.2014 г. по силата на сключено съвместно споразумение между Българска фондова борса АД, Македонска Борса за ценни книжа АД, Скопие и Загребска Борса АД е учредено съвместно дружество СЕЕ Линк ДОО, Скопие със седалище ул. Орце Николов 75, Скопие, Македония.

Към 31.12.2019 г. стойността на инвестицията в съвместното дружество е 53 х.лв. (31.12.2018 г.: 53 х.лв.), оценена по историческа цена на придобиване (себестойност).

Към 31.12.2019 г. стойността на участието на Борсата в съвместното дружество, оценено по метода на собствения капитал е: 30 х.лв. (към 31.12.2018 г.: 10 х.лв.).

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Салдо на 1 януари	10	31
Дял в печалбата/(загубата) за годината	20	(21)
Салдо към 31 декември	30	10
Общо	53	53

17. ФИНАНСОВИ АКТИВИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

Финансовите активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход включват:

	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Дългови ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	1,943	1,972
Капиталови инструменти по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	374	324
Общо	2,317	2,296

Дългови ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Дълговите ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход включват две емисии държавни ценни книжа - облигации, закупени с премия, издадени от Министерство на финансите на РБългария, както следва:

							31.12.2019 г.
Емисия	Валута	Дата на издаване	Дата на падеж	Лихва по купон %	Номинал '000	Справедлива стойност '000	Справедлива стойност BGN'000
BG2040210218	Евро	29.10.2010	29.09.2025	5.75%	500 EUR	670 EUR	1,310
BG2040012218	Лева	11.01.2012	11.07.2022	5.00%	550 BGN	633 BGN	633
							1,943

							31.12.2018 г.
Емисия	Валута	Дата на издаване	Дата на падеж	Лихва по купон %	Номинал '000	Справедлива стойност '000	Справедлива стойност BGN'000
BG2040210218	Евро	29.10.2010	29.09.2025	5.75%	500 EUR	673 EUR	1,316
BG2040012218	Лева	11.01.2012	11.07.2022	5.00%	550 BGN	656 BGN	656
							1,972

Годишният ефективен лихвен процент по облигациите в евро е 3.86 %, а по облигациите в лева 3.32 %. Падежът на купонните плащания на облигациите в евро е два пъти в годината на 29 март и на 29 септември до датата на падежа, а на облигациите в лева - два пъти в годината на 11 януари и на 11 юли до датата на падежа.

Капиталови инструменти по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Към 31.12.2019 дружеството притежава инвестиции в капиталови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - акции и дялове в капитала на други дружества и предприятия (малцинствено участие), както следва:

Дружество	31.12.2019 BGN '000	% Участие	31.12.2018 BGN '000	% Участие
Централен депозитар АД	369	6.61	319	6.61
Сдружение Български инвестиционен форум	5		5	
Общо	374		324	

Инвестицията в *Сдружение Български инвестиционен форум* е оценена и представена по цена на придобиване.

Таблицата по-долу представя финансовите активи на дружеството оценявани през друг всеобхватен доход, които се оценяват на повтаряема база по справедлива стойност в отчета за финансовото състояние:

Йерархия на справедливите стойности

Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	Справедлива стойност 31.12.2019 BGN'000	Ниво 1 BGN'000	Ниво 3 BGN'000
Инвестиции в дългови ценни книжа	1,943	1,943	-
Инвестиции в капиталови инструменти	369	-	369
Общо	2,312	1,943	369

Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	Справедлива стойност 31.12.2018 BGN'000	Ниво 1 BGN'000	Ниво 3 BGN'000
Инвестиции в дългови ценни книжа	1,972	1,972	-
Инвестиции в капиталови инструменти	319	-	319
Общо	2,291	1,972	319

Таблицата по – долу представя равнение между началните и крайните салда на справедливите стойности на Ниво 1 и Ниво 3:

Финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	Ниво 1 BGN'000	Ниво 3 BGN'000	Общо BGN'000
Салдо към 1 януари 2018 година	2,035	323	2,358
Начислен приход от лихва по ефективен лихвен процент, включен в текущата печалба за годината (Приложение № 9)	62	-	62
Получена купонна лихва	(83)	-	(83)
Нереализирана печалба/(загуба), включена в друг всеобхватен доход (Приложение № 12)	(42)	(4)	(46)
Салдо към 31 декември 2018 година	1,972	319	2,291
Начислен приход от лихва по ефективен лихвен процент, включен в текущата печалба за периода (Приложение № 9)	62	-	62
Получена купонна лихва	(83)	-	(83)
Нереализирана печалба, включена в друг всеобхватен доход (Приложение № 12)	(8)	50	42
Салдо към 31 декември 2019 година	1,943	369	2,312

Техники за оценяване и значими ненаблюдаеми входящи данни

Таблицата по-долу показва техниките за оценяване към 31 декември, използвани при оценките по справедлива стойност на Ниво 3, както и използваните значими ненаблюдаеми входящи данни:

Инвестиции в акции и дялове в капитала на други дружества и предприятия (малцинствено участие)	Подходи и техники за оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни
Ниво 3	а. Приходен подход Оценъчна техника: Метод на дисконтирани парични потоци (FCFE)	* прогнозен годишен темп на изменение на свободните парични потоци/приходи * терминален ръст * дисконтова норма

Количествена информация за оценките по справедлива стойност (Ниво 3)

Таблицата по-долу представя количествена информация относно оценките по справедлива стойност, при които са използвани значими ненаблюдаеми входящи данни (Ниво 3):

Техника на оценяване	Ненаблюдаеми входящи данни	Диапазон средно претеглена величина	Взаимовръзка между значимите ненаблюдаеми входящи данни и оценяването по справедлива стойност – чувствителност спрямо ключовите предположения
Дисконтирани парични потоци			Приблизително оценената справедлива стойност би се увеличила (намалила), ако:
	* прогнозен годишен темп на изменение на свободните парични потоци/приходите	* 31.12.2019 г.: 2.0% - 8.0% (31.12.2019 г.: средно претеглен: 5.0%) (31.12.2018 г.: 1% - 7%) (31.12.2018 г.: средно претеглен: 4.0%)	* прогнозният годишен темп на нарастване на свободните парични потоци е по-висок (по-нисък);
	* терминален ръст	* 31.12.2019 г.: 2.0 % - 3.0% (31.12.2019 г.: средно претеглен: 2.5%) (31.12.2018 г.: 2.5% - 3.5%) (31.12.2018 г.: средно претеглен: 3.0%)	* терминалният ръст е по-висок (по-нисък);
	* дисконтова норма	* 31.12.2019 г.: 9.36% (31.12.2019 г.: средно претеглен: 9.36%) (31.12.2018 г.: 11.45%) (31.12.2018 г.: средно претеглен: 11.45 %)	* дисконтовата норма е по-ниска (по-висока).

Анализ на чувствителността

Анализът на чувствителността на справедливата стойност на инвестициите в акции и дялове в капитала на други дружества и предприятия (малцинствено участие) Ниво 3 по отношение на значимите ненаблюдаеми входящи данни, се основава на разумно възможните промени

(увеличение или намаление) на всеки отделен от посочените показатели: а) прогнозен годишен темп на изменение на свободните парични потоци; б) терминален ръст; в) дисконтова норма като се приема, че останалите остават непроменени.

18. ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ

Отсрочените данъци към 31 декември са свързани със следните обекти в отчета за финансовото състояние:

Описание на обектите	временна разлика	данък 10%	временна разлика	данък 10%
	31.12.2019 BGN'000	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Имоти, машини, оборудване	120	12	107	10
Начисления за неизползван платен отпуск	79	8	72	7
Начисления за дългосрочни задължения към персонала	64	6	52	5
Обезценка на вземане от банка в несъстоятелност	-	-	265	27
Обезценка на вземане по цесия БЕГ АД	1,215	122	607	61
Общо активи по отсрочени данъци:	1,478	148	1 103	110
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност	(512)	(51)	(469)	(47)
Общо пасиви по отсрочени данъци:	(512)	(51)	(469)	(47)
Нетни активи/(пасиви) по отсрочени данъци върху печалбата	966	97	634	63

При признаване на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на дружеството да генерира достатъчна данъчна печалба.

Изменението в салдото на отсрочените данъци за годината е както следва:

Отсрочени данъчни активи/(пасиви)	Салдо на 01.01.2019 BGN'000	Признати в печалбата или загубата за годината BGN'000	Признати в собствения капитал BGN'000	Салдо на 31.12.2019 BGN'000
Обезценка на вземане по договор за цесия БЕГ АД	61	61	-	122
Имоти, машини, оборудване	10	2	-	12
Начисления за неизползван платен отпуск	7	1	-	8
Начисления за дългосрочни задължения към персонала	5	1	-	6
Обезценка на вземане от банка в несъстоятелност	27	(27)	-	-
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност	(47)	-	(4)	(51)
Общо	63	38	(4)	97
Отсрочени данъчни активи/(пасиви)	Салдо на 01.01.2018	Признати в печалбата	Признати в собствения	Салдо на 31.12.2018

		или загубата за годината	капитал	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Обезценка на вземане по договор за цесия БЕГ АД	-	61	-	61
Имоти, машини, оборудване	9	1	-	10
Начисления за неизползван платен отпуск	8	(1)	-	7
Начисления за дългосрочни задължения към персонала	6	(1)	-	5
Обезценка на вземане от банка в несъстоятелност	27	-	-	27
Финансови активи на разположение за продажба	(52)	-	5	(47)
Общо	(2)	60	5	63

В отчет за финансовото състояние към 31.12.2019 г. не са признати отсрочени данъчни активи в размер на 103 х.лв. (31.12.2008 г.: 5 х.лв.), свързани с данъчни загуба за пренасяне. Срокът за пренасяне на намаляемите данъчни разлики, възникнали в резултат на данъчни загуби е пет годишен от годината на възникването им и изтича, както следва:

Размер на данъчна загуба за пренасяне BGN '000	Година на възникване	Срок
976	2019 г.	2024 г.
54	2015 г.	2020 г.
1,030		

19. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ

Търговските вземания включват:

	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Вземания от договори с клиенти	173	155
Общо	173	155

Търговските вземания са свързани с дължими такси за оказани услуги съгласно правилника на Бурсата (комисиони за сделки, такси за: регистрация, интернет и он-лайн търговия и информационно обслужване), които се заплащат обичайно при получаване на услугата или в следващите 2 дни, необходими за извършване на сетълмента.

Обичайният кредитен период (обичайната обръщаемост на вземанията) е до 30 дни. Те са безлихвени, в лева - 3 х.лв. (31.12.2018 г.: 2 х.лв.) и евро – 170 х.лв. (31.12.2018 г.: 152 х.лв.).

Дружеството прилага опростения подход на МСФО 9 за измерване на очаквани кредитни загуби по търговските вземания, като признава очаквани загуби за целия срок на инструмента за всички търговски вземания. (Приложение № 2.28)

20. ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ И ПРЕДПЛАТЕНИ РАЗХОДИ

Другите вземания и предплатени разходи включват:

	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Предплатени разходи	90	39
Вземане по цесия на депозит от банка в несъстоятелност (Приложение 2.28)	1,214	1,214
Коректив за обезценка по очаквани кредитни загуби на вземане по цесия на депозит от банка в несъстоятелност	(1,214)	(607)
Вземане по цесия, нетно	-	607
Вземания по данъци за възстановяване	-	2
Вземане от банка в несъстоятелност	-	265
Коректив за обезценка по очаквани кредитни загуби на вземане от банка в несъстоятелност (Приложение 2.28)	-	(265)
Вземане от банка в несъстоятелност, нетно	-	-
Други вземания	8	2
Други вземания, нетно	98	650

	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Предплатените разходи включват:		
Аванси за услуги	74	24
Абонамент	8	8
Застраховки	5	5
Допълнително здравно застраховане	3	2
Общо	90	39

Движението на коректива за обезценка по очаквани кредитни загуби на другите вземания е представен в таблицата по-долу:

	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Салдо в началото на годината	(872)	(265)
Реинтегрирана обезценка	31	-
Начислена през периода обезценка	(607)	(607)
Отписана обезценка	234	-
Салдо в края на годината	(1,214)	(872)

Към 31.12.2019 г. другите вземания включват вземане по договор за цедиране на вземане по депозит в банка, поставена първоначално под специален надзор през месец юни 2014 г. и в следствие обявена в несъстоятелност през м. април 2015 г. с брутен размер 1,214 х.лв.

Първоначалната стойност на придобитите вземания по договор за цесия е в размер на 1,314 х.лв. и номинал – 1,752 х.лв. Получените от дружеството плащания по договора за цесия са в размер на 100 х.лв.

Договорът за цесия съдържа специфични прекратителни условия, в случай на бъдещи събития, независещи от дружеството, и които биха могли да настъпят във връзка с особеностите на казуса по промените в статута на банката и произтеклите от това множество цесионни сделки, и потенциална възможност от оспорване и отмяна на извършената цесия и прихващане от страна на синдиците на банката. Прекратителните условия имат обратно действие и при настъпването дружеството дължи на цесионера връщане на получените плащания от продажната цена на прехвърленото вземане, а цесионерът дължи обратно прехвърляне на цедираното вземане.

През 2017 година от синдиците на банката е предявен иск срещу цесионера за обявяване за недействително на извършеното прихващане и цесия с Дружеството. Образувано е съдебно дело, по което към датата на издаване на този индивидуален финансов отчет няма постановено решение на съда. Поради това обстоятелство, както и съдържащите се в договора за цесия специфични прекратителни условия, и нарасналата потенциална възможност от оспорване и отмяна на извършената цесия и прихващане от страна на синдиците на банката, в индивидуалния отчет за всеобхватния доход дружеството е отчело загуба от обезценка по отношение на това вземане както следва: а) в индивидуалния отчет за всеобхватния доход за 2018 г. - в размер на 607 х.лв.; и б) в индивидуалния отчета за всеобхватния доход за 2019 г. - в размер на 607 х.лв. (Приложение № 2.28 и Приложение № 8). За всяка отчетна година ръководството е формирало своята преценка за събираемостта на вземането и респ. решение за признаване на обезценка на база експертно правно становище по казуса.

През м.юни 2019 г. синдиците на КТБ АД , е възстановена сума от масата на несъстоятелността в размер на 31 х.лв.

21. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

Паричните средства и паричните еквиваленти включват:

	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Парични средства по текущи разплащателни сметки	1,465	2,024
Парични средства в каса	3	1
Общо	1,468	2,025

	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Парични средства и парични еквиваленти в лева	1,341	1,450
във валута	127	575
	1,468	2,025

Предоставените към 31.12.2019 г. парични средства и парични еквиваленти в банки са в лева 1,341 х.лв. и в евро 127 х.лв. Лихвените равнища по разплащателните сметки са до 0.10 % в зависимост от сумите по разплащателните сметки, вида на валутата и пазарните условия.

Наличните към 31.12.2019 г. парични средства са по текущи сметки на дружеството в следните банки: Юробанк България АД, ОББ АД, Тексим банк АД.

Предоставените към 31.12.2018 г. парични средства и парични еквиваленти в банки са в лева 1,450 х.лв. и в евро – 575 х.лв. Лихвените равнища по разплащателните сметки са от 0.10 % в зависимост от сумите по разплащателните сметки, вида на валутата и пазарните условия.

Наличните към 31.12.2018 г. парични средства са по текущи сметки на дружеството в следните банки: Юробанк България АД, ОББ АД, Тексим банк АД.

22. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ

	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Основен акционерен капитал	6,583	6,583
Други резерви	3,353	3,145
Резерв по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	460	422
Неразпределени печалби	364	379
Общо	10,760	10,529

Основен капитал

Към 31.12.2019 г. регистрираният акционерен капитал на Българска фондова борса АД възлиза на 6,583 х.лв. (31.12.2018 г.: 6,583 х.лв.), разпределен в 6,582,860 напълно платени обикновени поименни акции с право на глас с номинална стойност на акция - 1 лев.

Акциите на дружеството са регистрирани за търговия на Българска фондова борса АД.

Към 31.12.2019 г. издадените и напълно платени обикновени акции на дружеството са 6,582,860 бр. (31.12.2018 г.: 6,582,860 бр.) , а стойността на основния капитал – 6,583 х.лв. (31.12.2018 г.: 6,583 х.лв.).

Към 31.12.2019 г. основният капитал на Българска фондова борса АД е в размер на 6,582,860 лв., като от тях 3,295,000 лв. се притежават от Министерство на финансите.

Резервите на дружеството са обобщено представени в таблицата по-долу:

	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Законови резерви	658	658
Допълнителни резерви	2,695	2,487
Резерв по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	460	422
Общо	3,813	3,567

Законовите резерви в размер на 658 х.лв. (31.12.2018 г: 658 х.лв.) включват изцяло сумите за фонд „Резервен“, формирани от разпределение на печалбата на дружеството.

Допълнителните резерви в размер на 2,695 х.лв. (31.12.2018 г.: 2,487 х.лв.) са формирани от разпределение на печалбите по решение на акционерите и могат да бъдат използвани за разпределение на дивиденди, както и за увеличение на основния капитал и за покриване на загуби.

Дружеството разпределя и изплаща дивиденди на основание отмяна на забраната за разпределяне на дивидент от отменения чл.21, ал.2 от ЗППЦК (ДВ бр.86 от 2006 г.) и промяна в Устава на дружеството и по решение на Общото събрание.

Допълнителни резерви	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Салдо на 1 януари	2,487	2,384
Разпределение на печалбата като допълнителни резерви	208	103
Салдо на 31 декември	2,695	2,487

Резервът по финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход към 31.12.2019 г. е в размер на 460 х.лв. (31.12.2018 г.: 422 х.лв.) и е формиран от ефектите от последваща оценка на финансовите активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход.

Движението на резерва по финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход е както следва:

	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Салдо на 1 януари	422	463
Нетен доход от преоценки на финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	42	(46)
Данък върху дохода по преоценките на финансови активи, оценявани по справедлива стойности през друг всеобхватен доход	(4)	5
Салдо на 31 декември	460	422

Към 31 декември компонентът „натрупани печалби“ е в размер на 364 х.лв. (31.12.2018 г. : 379 х.лв.) и включва и признатата натрупана актюерска загуба в размер на 40 х.лв. (31.12.2018 г.: 36 х.лв.), отчетена при последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи във връзка с МСС 19 Пенсионни и други доходи на наети лица.

Движението на компонента „натрупани печалби“ е както следва:

Натрупани печалби и загуби	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Салдо на 1 януари	379	169
Разпределение на печалбата за допълнителните резерви	(208)	(103)
Разпределение на печалбата за дивидент	(207)	(103)
Текуща печалба за годината	404	415
Актюерски загуби от последващи оценки	(4)	1
Салдо на 31 декември	364	379

С решение на годишното общо събрание на акционерите на Борсата, проведено на 18.06.2019 г., печалбата за 2018 г. общо в размер на 415 х.лв. се разпределя, както следва: 208 х.лв. за попълване на допълнителни резерви на дружеството и 207 х.лв. за изплащане на дивидент.

С решение на годишното общо събрание на акционерите на Борсата, проведено на 18.06.2018 г., печалбата за 2017 г. общо в размер на 206 х.лв. се разпределя, както следва: 103 х.лв. за попълване на допълнителни резерви на дружеството и 103 х.лв. за изплащане на дивидент.

Основна нетна печалба на акция	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Средно претеглен брой акции	6,582,860	6,582,860
Нетна печалба за годината (BGN'000)	404	415
Основна нетна печалба на акция (BGN)	0.06	0.06

Дружеството не изчислява показателя „основна нетна печалба на акция с намалена стойност“, тъй като няма емитирани акции с намалена стойност.

23. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА ПРИ ПЕНСИОНИРАНЕ

Дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране включват сегашната стойност на задължението на дружеството за изплащане на обезщетения на лица от наетия персонал към датата на отчета за финансово състояние при настъпване на пенсионна възраст.

Съгласно Кодекса на труда в България всеки служител има право на обезщетение в размер на две брутни заплати при пенсиониране, а ако е работил при същия работодател през последните 10 години от трудовия му стаж, обезщетението е в размер на шест брутни заплати към момента на пенсиониране. Това е план с дефинирани доходи (*Приложение № 2.21*).

За определяне на тези задължения дружеството е направило актюерска оценка, като е ползвало услугите на сертифициран актюер.

Изменението в сегашната стойност на задълженията към персонала при пенсиониране е както следва:

	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Сегашна стойност на задълженията на 1 януари	94	98
Разход за лихви за годината	1	1
Разход за текущ стаж за годината	9	8
Ефекти от последващи оценки за годината, в т.ч.:	6	(13)
<i>Актьорски загуби от корекции, дължащи се на минал опит</i>	1	3
<i>Актьорски печалби от промени във финансовите предположения</i>	(7)	(4)
Сегашна стойност на задължението на 31 декември	110	94

Начислените суми в отчета за всеобхватния доход по дългосрочни доходи на персонала при пенсиониране са както следва:

	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Разход за текущ стаж	9	8
Разход за лихви	1	1
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в печалбата или загубата (Приложение № 7)	10	9
Ефекти от последващи оценки на задълженията към персонала при пенсиониране:		
Загуби/(Печалби), възникнали от корекции, дължащи се на опита	1	3
Загуби, възникнали от промени във финансовите предположения	(7)	(4)
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в други компоненти на всеобхватния доход (Приложение № 12)	4	(1)
Общо:	11	8

При определяне на настоящата стойност към 31.12.2019 г. са направени следните актьорски предположения:

- за определяне на дисконтовия фактор е използвана норма на база годишен лихвен процент в размер на 0.6 % (2018 г.: 1.0 %). Направеното предположение се базира на данните за доходността на емисиите на дългосрочните ДЦК с 10-годишен матуритет;
- предположението за бъдещото ниво на работните заплати се базира на предоставената информация от ръководството на дружеството и е в размер на 10 % годишен ръст спрямо предходния отчетен период (2018 г.: 10 %);
- смъртност – по таблицата за смъртност на НСИ за общата смъртност на населението на България за периода 2016 г. - 2018 г. (2018 г.: по таблицата за смъртност на НСИ за периода 2015 г. - 2017 г.);
- темп на текучество – между 0 и 8 % в зависимост от пет обособени възрастови групи (2018 г.: между 0 и 8 %).

Този план с дефинирани доходи създава експозиция на дружеството към следните рискове: инвестиционен, лихвен, риск свързан с дълголетие и риск свързан с нарастването на работните заплати. Ръководството на дружеството ги определя по следния начин:

- за инвестиционния – доколкото това е нефондиран план, дружеството следва да наблюдава и текущо балансира предстоящите плащания по него с осигуряването на достатъчен паричен ресурс. Историческият опит, а и структурата на задължението, показват, че необходимият по години ресурс не е съществен спрямо обичайно поддържаните ликвидни средства;
- за лихвения - всяко намаление на доходността на ДЦК с подобна срочност води до увеличение на задължението по плана;
- за риска, свързан с дълголетие - сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка и актуална информация за смъртността на участниците в плана.
- Увеличението на продължителността на живота би повлияло за евентуално увеличение на задължението. През последните години се наблюдава относителна устойчивост на този показател; и
- за риска, свързан с нарастването на работните заплати - сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка за бъдещото нарастване на работните заплати на участниците в плана. Такова увеличение би довело до увеличение на задължението на плана.

Анализът на чувствителността на основните актюерски предположения се основава на разумно възможните промени в тези предположения към края на отчетния период като се приема, че останалите остават непроменени.

Ефектите от изменението (увеличение или намаление) с 0.6 % на:

а. ръста на заплатите

б. дисконтовата норма

в. текучество

върху сумата на отчетените разходи за текущ стаж и лихви за 2019 г. и респ. върху сегашната стойност на задължението за изплащане на дефинирани доходи при пенсиониране, са оценени както следва:

	2019 година		2018 година	
	Увеличение	Намаление	Увеличение	Намаление
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Изменение на ръста на заплатите	1	(1)	1	(1)
Изменение на дисконтовата норма	7	(6)	(1)	1
Изменение в текуществото	-	-	-	-

Ефекти върху размера на отчетеното задължение от промяна на основните предположения:

	2019 година		2018 година	
	Увеличение BGN '000	Намаление BGN '000	Увеличение BGN '000	Намаление BGN '000
Изменение на ръста на заплатите	-	-	12	(11)
Изменение на дисконтовата норма	(6)	7	(11)	13
Изменение в текущото	(7)	6	(12)	11

Средно претеглената дюрация на задълженията за изплащане на дефинирани доходи на персонала е 12.4 г. (2018 г.: 12.1 г.).

Очакваните плащания на обезщетения при пенсиониране по плана с дефинирани доходи за следващите пет години са както следва:

Прогнозни плащания

	Пенсиониране по възраст и стаж BGN '000
Плащания през 2020 г.	3
Плащания през 2021 г.	27
Плащания през 2022 г.	-
Плащания през 2023 г.	-
Плащания през 2024 г.	-
	30

Няма очаквани плащания на обезщетения при пенсиониране, свързани с болест през следващите пет години.

24. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ДОСТАВЧИЦИ И ДРУГИ КРЕДИТОРИ

Задълженията към доставчици и други кредитори включват:

	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Задължения към доставчици	493	212
Задължения за дивиденди	18	35
Пасиви по договори с клиенти (Приложение № 3)	11	11
Задължения за покупка на инвестиция в дъщерно дружество	-	818
Общо	522	1,076

Задълженията към доставчици и други кредитори към 31.12.2019 г. са текущи по доставки на услуги за 2020 г. и са деноминирани в лева - 33 х.лв. и в евро – 460 х. лв. (31.12.2018 г. в лева - 16 х.лв. и в евро – 196 х.лв.).

Задължения към други кредитори включват договора с Дойче Бьорсе за закупен софтуер, във връзка с внедряване на новата платформа за търговия T7 в размер на 176 х.лв платими м.януари 2020 г.

Задълженията за покупка на инвестиция в дъщерно дружество, по договор между БЕХ ЕАД и БФБ АД са платени към 30.07.2019 г.

Пасивите по договори с клиенти включват основно предплатените за информационно обслужване, регистрация и поддръжка на регистрация на Основен пазар (BSE) и Алтернативен пазар (BaSE) за 2020 г. (респ. 2019 г.), които се плащат съгласно Тарифата на Борсата.

Задълженията за дивиденди в размер на 18 х.лв. (31.12.2018 г.: 35 х.лв.) представляват неизплатени дивиденди на акционери от разпределение на печалбата за 2018 г., 2017 г., 2016 г. През м.юни 2019 г. са отписани задължения за дивиденди за 2013 г. в размер на 28 х.лв. През м.май 2018 г. са отписани задължения за дивиденди за 2012 г. в размер на 20 х.лв., поради изтичане на давностния срок от 5 години.

Към 31.12.2019 г. са възстановени неизплатените суми от дивиденди за 2018 г. от Централен Депозитар АД и Банка ДСК АД.

25. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ

Задълженията към персонала и социалното осигуряване включват:	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Задължения по неизползвани компенсирани отпуски	70	64
Задължения към социално и здравно осигуряване, свързани с текущи задължения	24	20
Задължения към социално и здравно осигуряване за компенсирани отпуски	11	8
Общо	105	92

26. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ

Задълженията за данъци включват:	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Данъци върху доходите на физическите лица	14	11
Данък върху добавена стойност	5	22
Данъци върху разходите	3	-
Общо	22	33

Данъчните задължения на дружеството са текущи.

До датата на издаване на отчета в дружеството са извършени ревизии и проверки, както следва:

- по ДДС – до 30.04.2004 г.
- пълна данъчна ревизия – към 31.12.2002 г.
- от Национален осигурителен институт – до 30.06.1999 г.

Данъчна ревизия се извършва в петгодишен срок от изтичане на годината, през която е подадена данъчната декларация за съответното задължение. Ревизията потвърждава окончателно данъчното задължение на съответното дружество-данъчно задължено лице, освен в изрично предвидените от законодателството случаи.

27. ЛИЗИНГ

27.1. Активи и пасиви, признати в отчета за финансовото състояние

В отчета за финансовото състояние са представени следните обекти и суми, свързани с договори за лизинг:

Активите „право на ползване“ са включени в отчета за финансово състояние към имоти, машини и оборудване (Приложение 13)

	<i>Сгради</i> <i>BGN '000</i>
<i>Отчетна стойност</i>	
1 януари 2019 г. след преминаване по МСФО 16	18
Увеличения/придобити	-
Намаления/отписани	-
Салдо на 31 декември 2019	18
<i>Натрупана амортизация</i>	
1 януари 2019 г. след преминаване по МСФО 16	-
Начислена амортизация за годината	3
Салдо на 31 декември 2019	3
Балансова стойност на 1 януари 2019 г. след преминаване по МСФО 16 (Приложение № 13)	18
Балансова стойност на 31 декември 2019 г. след преминаване по МСФО 16 (Приложение № 13)	15

Задълженията по лизинг към 31 декември са както следва:

	<i>2019</i> <i>BGN'000</i>
1 януари	18
Увеличения	-
Начислена лихва	1
Плащания	(4)
31 декември	15
в т.ч.	
Дългосрочна част	11
Краткосрочна част	4

Разходи, признати в отчета за всеобхватния доход

	<i>Приложения</i>	<i>2019</i> <i>BGN'000</i>	<i>2018</i> <i>BGN'000</i>
Разходи за амортизации на активи „право на ползване“ (МСФО 16)	13	3	-
Разходи за лихви за задълженията по лизинг – МСФО 16 (включени във финансовите разходи)	10	1	-
Разходи за наеми по оперативен лизинг (отчитани по МСС 17)	6	-	4
Приходи от отдаване под наем на движимо и недвижимо имущество	4	45	41

** В предходната година, дружеството е признавало сумите по лизинг, класифицирани като „оперативни лизинги“ съгласно МСС 17 Лизинги. В Приложение 2.3 е представена информацията, свързана с преминаването към МСФО 16 на 1 януари 2019 г.

Общият изходящ паричен поток по договори за лизинг през 2019 г. е в размер на 4 х. лв.

27.2. Лизингови дейности на дружеството и начин на тяхното отчитане

Лизингополучател

Дружеството има един договор за лизинг на недвижим имот. Договорът е сключен за неопределен срок, освен ако не бъде прекратен от някоя от страните. Дружеството е направило анализ и е определило, че срокът на договора е пет години. Предположенията на ръководството и комплекса от критерии при определяне срока на договора са оповестени в Приложение № 2.28.

Лизингодател

Дружеството има сключен договори за наем с дъщерно дружество като лизингодател за отдаване под наем на помещения. Договорът е с остатъчен срок 6 години, а очакваните плащания по договора са 40 х.лв./година.

28. СЕГМЕНТНО ОТЧИТАНЕ

Сегментното отчитане в дружеството е организирано на база основните бизнес дейности, извършвани от Борсата: а) търговия с финансови инструменти; б) информационно обслужване и в) регистрация и поддържане на емисии ценни книжа за търговия.

Статиите на приходите, разходите и резултата на бизнес сегментите, определени в дружеството включват:

	Търговия с финансови инструменти		Информационно обслужване		Регистрация и поддържане на емисии финансови инструменти за търговия		Общо	
	2019 BGN'000	2018 BGN'000	2019 BGN'000	2018 BGN'000	2019 BGN'000	2018 BGN'000	2019 BGN'000	2018 BGN'000
Приходи по сегменти	505	720	601	524	613	641	1,719	1,885
Разходи за материали и консумативи	(8)	(10)	(7)	(6)	(9)	(9)	(24)	(25)
Разходи за външни услуги	(589)	(535)	(151)	(116)	(239)	(182)	(979)	(833)
Разхода за амортизации	(40)						(40)	
Разходи за персонал	(207)	(264)	(396)	(353)	(332)	(308)	(935)	(925)
Други разходи	(15)	(33)	(18)	(24)	(19)	(29)	(52)	(86)
Общо оперативни разходи	(859)	(842)	(572)	(499)	(599)	(528)	(2,030)	(1,869)
Резултат на сегмента	(354)	(122)	29	25	14	113	(311)	16
Неразпределени оперативни доходи от дейността							72	61
Неразпределени оперативни разходи от дейността							(1,168)	(1,089)
Загуба от оперативна дейност							(1,407)	(1,012)
Финансови приходи							1,788	1,371
Финансови разходи							(15)	(4)
Печалба преди данък върху печалбата							366	355
Икономия от данък върху печалбата							38	60
Нетна печалба за периода							404	415

Активите и пасивите на бизнес сегментите включват:

	Търговия с финансови инструменти		Информационн о обслужване		Регистрация и поддържане на емисии финансови инструменти за търговия		Общо	
	2019 BGN'000	2018 BGN'000	2019 BGN'000	2018 BGN'000	2019 BGN'000	2018 BGN'000	2019 BGN'000	2018 BGN'000
Активи по бизнес сегменти								
Търговски вземания	1	2	170	153	2	-	173	155
Активи на сегмента	1	2	170	153	2	-	173	155
Неразпределени активи							11,361	11,669
Общо активи							11,534	11,824
Пасиви по бизнес сегменти								
Задължения към доставчици	460	196	-	-	10	11	470	207
Задължения към персонала и социалното осигуряване	31	25	23	13	27	19	81	57
Пасиви на сегмента	491	221	23	13	37	30	551	264
Неразпределени пасиви							223	1,031
Общо пасиви							774	1,295

Дружеството има капиталови разходи, свързани с бизнес сегмент Търговия с финансови инструменти. Покупка на софтуер от DBAG , във връзка с преминаването към новата система за търговия Т 7 и закупеният софтуер за надзор Skila. Към 31.12.2019 г. има отчетени разходи за амортизация, свързани с бизнес сегментите в размер на 40 хил.лева(2018 г.: няма).

Към 31.12.2019 г. няма отчетени непарични разходи, различни от амортизации, свързани с бизнес сегменти (2018 г.: няма).

Българска фондова борса АД извършва своята дейност само на територията на Република България.

Към 31.12.2019 г. дружеството е реализирало приходи от български клиенти в размер на 1,212 х.лв. (31.12.2019 г.: 1,413 х.лв.), а приходите от чуждестранни клиенти са в размер на 507 х.лв. (31.12.2019 г.: 472 .лв.).

Общите приходи от сделки с най-големите клиенти на дружеството и съответния бизнес сегмент са както следва:

		31.12.2019 BGN'000	%
Клиент 1	чуждестранен клиент	493	29%
Клиент 2	български клиент	67	4%
Клиент 3	български клиент	55	3%
Клиент 4	български клиент	53	3%

		31.12.2018	
		BGN'000	%
Клиент 1	чуждестранен клиент	446	24%
Клиент 2	български клиент	165	9%
Клиент 3	български клиент	83	4%
Клиент 4	български клиент	69	4%

29. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК

В хода на обичайната си дейност дружеството може да бъде изложено на различни финансови рискове, най-важните от които са: пазарен риск (включващ валутен риск, риск от промяна на справедливата стойност и ценови риск), кредитен риск, ликвиден риск и риск на лихвено-обвързаните парични потоци. Общото управление на риска е фокусирано върху прогнозиране на резултатите от определени области на финансовите пазари за постигане на минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които биха могли да се отразят върху финансовите резултати и състояние на дружеството. Политиката в тази област е свързана с извършването на оценки на пазарните обстоятелства във връзка с направените инвестиции и формите за поддържане на ликвидните средства. Част от прилаганите механизми са свързани и с анализ и търсене на приложими решения по отношение определянето на адекватни цени на услугите, предлагани от Българска фондова борса АД. Основният стремеж при управлението на рисковете е недопускането на неоправданата им концентрация.

Управлението на риска в дружеството се осъществява текущо от оперативното ръководство на дружеството съгласно политиката, определена от Съвета на директорите. Съветът на директорите е приел основни принципи на общото управление на финансовия риск, на базата на които са разработени конкретните процедури за управление на отделните специфични рискове, като валутен, ценови, лихвен, кредитен и ликвиден, и за риска при използването на недеривативни инструменти.

Категории финансови инструменти:

Финансови активи	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Финансови активи оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	2,317	2,296
Дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	1,943	1,972
Капиталови инструменти оценявани по справедлива стойност през ДВД	374	324
Финансови активи по амортизирана стойност	1,641	2,787
Търговски вземания	173	155
Други текущи вземания	-	607
Парични средства и парични еквиваленти	1,468	2,025
Общо	3,958	5,083

Финансови пасиви	31.12.2019	31.12.2018
-------------------------	-------------------	-------------------

	BGN '000	BGN '000
Финансови пасиви по амортизирана стойност	511	1,065
Търговски задължения и задължения към други кредитори	493	212
Задължения за дивиденди	18	35
Задължения по лизинг	15	-
Задължения по покупка на инвестиция в дъщерно дружество	-	818
Общо	526	1,065

29.1. Пазарен риск

а. Валутен риск

Дружеството не е изложено на валутен риск, защото почти всички негови операции и сделки са деноминирани в български лева и/или евро, доколкото последното е с фиксиран курс спрямо лева по закон.

б. Ценови риск

Дружеството е изложено на ценови риск по отношение на притежаваните от него ценни книжа, класифицирани като финансови активи, отчитани по справедлива стойност през другия всеобхватен доход, вкл. и поради концентрация в типа книжа. Ръководството оценява като цяло този риск като нисък поради консервативния характер на инвестициите - основно в български държавни ценни книжа. Ръководството е установило процедури за текущо наблюдение на промените в цените, доходността и матуритетната структура на притежаваните държавни ценни книжа, и респ. предприемане на своевременни мерки и действия при наличие на индикатори за по-трайни негативни тенденции, особено сега в обстановката на световната икономическа криза, респ. текущи и задълбочени анализи на обслужването на вътрешния дълг и възможностите за обслужване в бъдеще от страна на българската държава.

Ръководството на дружеството не е разглеждало възможността за инвестиции в корпоративни дългови инструменти поради неприемливия кредитен риск и ниската ликвидност. Поради дългия срок до падежа и потенциалната възможност през следващите 5 години да се наложи ползване на средствата инвестирани в дългосрочни ДЦК, ръководството е приело те да се класифицират „финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход (дългови инструменти)“, което налага периодична преоценка на тези активи и съответно отчитане на ефектите от нея в отделен преоценъчен резерв (през друг всеобхватен доход) към капитала на дружеството.

Към датата на изготвяне на отчета ръководството счита, че средствата инвестирани в дългосрочни ДЦК не са непосредствено необходими за извършването на оперативната дейност на дружеството.

29.2. Кредитен риск

Финансовите активи на дружеството са концентрирани в следните групи: парични средства (текущи сметки и срочни депозити), инвестиции, оценявани по амортизирана стойност, инвестиции, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход (държавни ценни книжа и малцинствено участие в други предприятия), търговски и други вземания.

Кредитният риск е свързан с риска някой от контрагентите на дружеството да не бъде в състояние да изпълни изцяло и в обичайно предвидените срокове задълженията си към него. Търговските вземания са представени в отчета за финансовото състояние в нетен размер, след приспадане на начислените обезценки по очаквани кредитни загуби. Обезценки са направени където и когато са били налице събития, идентифициращи загуби от несъбираемост съгласно предишен опит.

Дружеството няма значителна концентрация на кредитен риск, тъй като Борсата извършва специализиран вид услуги на своите клиенти, които са основно инвестиционни посредници и банки в България. Те имат добро финансово състояние, дълга история и търговско сътрудничество с Борсата и не допускат нарушения при спазването на кредитните условия съгласно правилника за дейността ѝ по отношение изплащането на дължимите такси за ползваните услуги от Борсата.

При държаните дългосрочни дългови инструменти с емитент Република България, съществува кредитен риск, но се приема, че поради високия кредитен рейтинг на суверена на този етап кредитният риск е нисък.

Политиката на дружеството е да извършва продажбите си при условията на незабавно плащане – основно такси за борсовата търговия, които се заплащат след два дни при сетълмента на сделката. Събираемостта на вземанията се контролира текущо и стриктно от отдела за регистрации, търговия и финансовия отдел, съгласно установената политика на дружеството. За целта ежедневно се прави преглед на откритите позиции по клиенти, както и получените постъпления, като се извършва равнение и анализ. Таксите за първоначална регистрация и поддържане на регистрация от страна на клиентите се заплащат преди да бъдат допуснати до активна търговия.

За ограничаване на риска относно паричните средства и предоставени депозити политика на дружеството е да ги разпределя по текущи и депозитни сметки с различен срок в различни финансови институции в България.

	Просрочен и	С ненастъп л падеж	Без матуритет	Общо
Финансови активи	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
31.12.2019				
Финансови активи оценявани по справедлива стойност през ДВД	-	1,943	374	2,317
Дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през ДВД	-	1,943	-	1,943
Капиталови инструменти, оценявани по справедлива стойност през ДВД	-	-	374	374
Финансови активи по амортизирана стойност	-	173	1,468	1,641
Търговски вземания		173		173
Други вземания	1,214		-	1,214
Обезценка на други вземания	(1,214)			(1,214)
Други вземания нетно от обезценка	-	-	-	-
Парични средства и парични еквиваленти		-	1,468	1,468
ОБЩО:	-	2,116	1,842	3,958

	Просрочен и	С ненастъп л падеж	Без матуритет	Общо
Финансови активи				

31.12.2018	BGN '000	л падеж BGN '000	BGN '000	BGN '000
Финансови активи оценявани по справедлива стойност през ДВД	-	1,972	324	2,296
Дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през ДВД	-	1,972	-	1,972
Капиталови инструменти, оценявани по справедлива стойност през ДВД	-	-	324	324
Финансови активи по амортизирана стойност	607	155	2,025	2,787
Търговски вземания		155		155
Други вземания	1,214		-	1,214
Обезценка на други вземания	(607)			(607)
Други вземания нетно от обезценка	607	-	-	607
Парични средства и парични еквиваленти		-	2,025	2,025
ОБЩО:	607	2,127	2,349	5,083

Паричните, включително разплащателни операции, са ограничени до банки с добра репутация и ликвидност (Приложение № 21)

29.3. Ликвиден риск

Ликвидният риск се изразява в негативната ситуация дружеството да не бъде в състояние да посрещне безусловно всички свои задължения съгласно техния падеж. То провежда консервативна политика по управление на ликвидността, чрез която постоянно поддържа оптимален ликвиден запас парични средства, добра способност на финансиране на стопанската си дейност, осъществява постоянно контролно наблюдение на фактическите и прогнозни парични потоци по периоди напред и поддържане на равновесие между матуритетните граници на активите и пасивите на дружеството. Дружеството генерира и разполага с достатъчно собствени оборотни средства и няма необходимост от привлечени средства за извършване на оперативната си дейност. Текущо матуритетът и своевременното осъществяване на плащанията се следи от финансовия отдел, като се поддържа ежедневна информация за наличните парични средства и предстоящите плащания. Свободните средства се инвестират в срочни депозити при банки, с обичаен оригинален матуритет от 1-6 месеца, считани за сравнително нискорискови инструменти, при относително висока доходност.

Към 31 декември финансовите недеривативни пасиви на дружеството и към двете дати на отчета за финансовото състояние са с до един месец остатъчен матуритет спрямо договорения.

29.4. Риск на лихвоносните парични потоци

Като цяло дружеството има значителна част лихвоносни активи. Приходите и оперативните парични потоци са стабилни, предвидими и относително слабо зависими от промените в пазарните лихвени равнища, доколкото основната част от лихвоносните активи са с фиксиран лихвен процент – инвестиции, държани до падеж - облигации (деноминирани в евро), инвестиции на разположение за продажба (държавни ценни книжа в лева и евро) и предоставени срочни депозити в банки (в лева и в евро).

31 декември 2019	Фиксиран	Плаващ	Безлихве-	Общо
------------------	----------	--------	-----------	------

	лихвен % BGN '000	лихвен % BGN '000	ни BGN '000	BGN'000
Финансови активи				
Финансови активи по справедлива стойност			374	
през друг всеобхватен доход	1,943	-		2,317
Дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през ДВД	1,943	-	-	1,943
Капиталови инструменти, оценявани по справедлива стойност през ДВД	-	-	374	374
Финансови активи по амортизирана стойност	-	1,465	176	1,641
Търговски вземания	-	-	173	173
Други текущи вземания	-	-	-	-
Парични средства и парични еквиваленти	-	1,465	3	1,468
	1,943	1,465	550	3,958
Финансови пасиви				
Търговски задължения	-	-	317	317
Задължения към други кредитори			176	176
Задължения за дивиденди	-	-	18	18
Задължения по лизинг	15	-	-	15
	15	-	511	526

31 декември 2018

	Фиксиран лихвен % BGN '000	Плаващ лихвен % BGN '000	Безлихве- ни BGN '000	Общо BGN'000
Финансови активи				
Финансови активи оценявани по справедлива стойност през ДВД	1,972	-	324	2,296
Финансови активи оценявани по справедлива стойност през ДВД	1,972	-	-	1,972
Капиталови инструменти	-	-	324	324
Финансови активи по амортизирана стойност	607	2,024	156	2,787
Търговски вземания	-	-	155	155
Други текущи вземания	607	-	-	607
Парични средства и парични еквиваленти	-	2,024	1	2,025
	2,579	2,024	480	5,083
Финансови пасиви				
Търговски задължения	-	-	212	212
Задължения по договор за покупка на БНЕБ ЕАД			818	818
Задължения за дивиденди	-	-	35	35
	-	-	1,065	1,065

29.5. Управление на капиталовия риск

С управлението на капитала дружеството цели да създава и поддържа възможности то да продължи да функционира като действащо предприятие и да осигурява съответната възвръщаемост на инвестираните средства на акционерите и стопански ползи на другите заинтересовани лица от и участници в неговия бизнес, както и да поддържа оптимална капиталова структура.

И през 2019 г. стратегията на ръководството на дружеството е да се работи изцяло със собствени средства, генерирани от стопанската му дейност, без да ползва привлечени заемни средства. Тя остава непроменена спрямо 2018 г.

Дружеството текущо наблюдава осигуреността и структурата на капитала си. Характерното за него е, че то традиционно финансира дейността си от собствените си генерирани печалби и чрез своите акционери, без използване на дългов капитал.

Натрупаните печалби през 2019 г. ръководството на дружеството планира да разпредели за попълване на допълнителните резерви и за дивиденди.

	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Общо дългов капитал, т.ч.:	526	1 076
Търговски и други задължения	526	1 076
Намален с паричните средства и парични еквиваленти	(1,468)	(2,025)
Нетен дългов капитал	(942)	(949)
Общо собствен капитал	10,760	10,529
Общо капитал	9,818	9,580
Съотношение на задлъжнялост	(0,10)	(0,10)

Справедлива стойност

Концепцията за справедливата стойност предполага реализиране на финансови инструменти чрез продажба, на база позицията, предположенията и преценките на независими пазарни участници на основен или най-изгоден за даден актив или пасив пазар. За своите финансови активи и пасиви дружеството приема като основен пазар финансовите пазари в България – БФБ, големите търговски банки – дилъри и за определени специфични инструменти – директни сделки между страните. В повечето случаи, обаче, особено по отношение на финансовите активи, държани до падеж, търговските вземания, търговските задължения и депозитите, дружеството очаква да реализира тези финансови активи и чрез тяхното цялостно обратно изплащане или респ. погасяване във времето. Затова те се представят по тяхната амортизируема стойност.

Справедливата стойност на финансовите инструменти, отчитани по справедлива стойност през другия всеобхватен доход, търгувани на активни фондови пазари се базира на котирувани „цени купува“, оповестена от пазарния оператор посредством официални средства към края на отчетния период. Справедливата стойност на финансовите инструменти, които не се търгуват на достатъчно активни пазари се определя и/или потвърждават чрез оценъчни методи, които се базират на различни оценъчни техники и предположения на ръководството, направени на база пазарните условия към края на отчетния период, вкл. котировки на фондови пазари (дневни и усреднени).

Също така голямата част от финансовите активи и пасиви са или краткосрочни по своята същност (търговски вземания, търговски задължения и краткосрочни задължения към други контрагенти), или са отразени в отчета за финансовото състояние по пазарна стойност (предоставени безсрочни и срочни банкови депозити) и поради това тяхната справедлива стойност е приблизително равна на балансовата им стойност. Изключение от правилото за последваща оценка по справедлива стойност се прилага относно част от инвестициите на разположение за продажба, представляващи участия в други предприятия, за които няма пазар и обективни условия за определяне по достоверен начин на тяхната справедлива стойност, поради което те са представени по цена на придобиване (себестойност).

Ръководството на дружеството счита, че при съществуващите обстоятелства представените в отчета за финансовото състояние оценки на финансовите активи и пасиви са възможно най-надеждни, адекватни и достоверни за целите на финансовата отчетност.

30. СВЪРЗАНИ ЛИЦА И СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Дъщерни дружества

Борсата притежава 100 % от капитала на Сервиз Финансови Пазари ЕООД, което е дъщерно дружество, считано от 06.03.2007 г. Борсата притежава 100 % от капитала на Българска независима енергийна борса ЕАД, което е дъщерно дружество, считано от 07.02.2018 г. Българска фондова борса АД осъществява контрол върху финансовата и оперативната политика на дъщерните дружества.

Съвместно дружество

Борсата притежава 33.33 % от капитала на СЕЕ Линк ДОО, Скопие, което е съвместно дружество, считано от 15.04.2014 г. като осъществява съвместен контрол върху финансовата и оперативната му политика.

Основен собственик

Държавата чрез Министерство на финансите притежава 50,05 % от акциите в основния акционерен капитал на Борсата и упражнява контрол върху финансовата и оперативната политика на дружеството.

Предприятие с квалифицирано участие от страна на държавата

Държавата чрез Министерство на финансите притежава пряко 43.7 % от акциите в основния акционерен капитал на Централен депозитар АД и притежава значително влияние. Последното е свързано лице с Борсата, доколкото и в двете дружества държавата има квалифицирано участие. Българска фондова борса АД от своя страна също е акционер в Централен депозитар АД с 6.61 % акционерно участие към 31.12.2019 г. (31.12.2018 г.: 6.61 %).

Предприятия, в които лице от ключовия управленски персонал на Борсата едновременно взема участие в ръководството му като изпълнителен директор/управител, т.е. има управленска власт в това предприятие

Към 31.12.2019 г. предприятия, които имат подобна свързаност са: „Юробанк България“ АД, „Булстрад Живот Виена Иншурънс Груп“, Сдружение СК „ДФС-Локомотив София“, „И Ар Би Пропърти Сървисиз София“, „СФБ Капиталов пазар“ АД, „Инфоком“ АД, „СИПКА БИО“ ЕООД, „Бенчмарк Груп“ АД, „Крам МБ“ АД, „Бенчмарк Финанс“ АД, „ЛПБ Инвестиции“ ООД, „ЛНБ Трейдинг“ ЕООД, „В и В Интернешънъл“ ООД, „БМ КРЕДИТ ГРУП“ ООД, „Централен депозитар“ АД, „Българска независима енергийна борса“ АД.

Сделки със свързани лица

Общият размер на сделките със свързани лица са, както следва:

Продажби на свързани лица	Свързано лице	2019 BGN '000	2018 BGN '000
Получен дивидент	БНЕБ ЕАД	1,726	715
Наем на офис	Сервиз финансови пазари ЕООД	40	36
Такса сделки, такса членство, такса интернет търговия	Бенчмарк Финанс АД	28	30
Такса сделки, такса членство, такса интернет търговия	Юробанк България АД	4	7
Информационно обслужване	Сервиз финансови пазари ЕООД	3	3
Общо		1,801	791

Доставки от свързани лица	Свързано лице	2019 BGN '000	2018 BGN '000
Деловодни услуги	Сервиз Финансови Пазари ЕООД	36	34
Такса членство	СИИ Линк Скопие	16	8
Информационно обслужване	Централен депозитар АД	6	5
Възнаграждения за опериране с продукта ХЗ	Сервиз Финансови Пазари ЕООД	1	1
Такса попечителски услуги	Юробанк България АД	-	1
Общо		59	49

Разчети със свързани лица

Разчетните взаимоотношения със свързани лица включват вземания по продажби към 31.12.2019 г.: 3 х.лв. (31.12.2018 г: 1 х.лв.).

Възнаграждения на ключовия управленски персонал

Съставът на ключовия управленски персонал е оповестен в Приложение № 1.1.

Заплатите и другите краткосрочни доходи на ключовия управленски персонал към 31.12.2019 г. възлизат на 253 х.лв. (2018 г.: 273 х.лв.), в т.ч.:

• Текущи възнаграждения	198 х.лв. (2018 г.: 267 х.лв.)
• Обезщетение при напускане	48 х.лв. (2018 г.: няма)
• Осигуровки	7 х.лв. (2018 г.: 6 х.лв.)

31. УСЛОВНИ АКТИВИ И ПАСИВИ

На 30 юли 2019 година е изплатена последната вноска по задължението на Българска Фондова Борса АД, относно, договор за покупка на акциите на Българска независима енергийна борса ЕАД. Договора за банковата гаранция е прекратен.

Към 31 декември 2019 г. дружеството няма условни активи и пасиви.

32. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

32.1. Обявяване на извънредно положение

Разпространението на пандемия COVID – 19 в световен мащаб оказва влияние върху редица сектори на икономиката, доколкото под карантина в световен мащаб се поставят глобални индустриални райони и цели държави. На 13 март 2020 г. в България е въведено извънредно положение. В страната са въведени строги противоепидемични мерки и ограничения имащи за цел да ограничат социалните контакти и да ограничат разпространението на вируса. Това води до нарушаване на нормалната икономическа дейност почти на всички стопански субекти в България. Ръководството оценява това събитие като некоригиращо събитие по смисъла на МСФО, приети от ЕС.

Поради непредсказуемата динамика на COVID-19, обхватът и ефектите върху бизнеса на дружеството, респ. за неговата бъдеща дейност, активи и пасиви, е сложно и практически невъзможно да бъдат оценени с точност на този етап.

Първоначалната оценка на ръководството е, че все още не са идентифицирани конкретни обстоятелства и фактори, които водят до негативни ефекти върху дейността и активите на дружеството, доколкото:

- Дейността на Българска Фондова Борса АД се осъществява основно на българския капиталов пазар, и по-точно, в рамките на територията на Република България. В този смисъл дружеството не е зависимост от контрагенти (клиенти и доставчици) от засегнатите региони и такава е слабо вероятна;
- Основната дейност на дружеството е администриране на пазар на финансови инструменти се извършва съвместно с Deutsche Börse Group, със седалище във гр.

Франкфурт, Германия. Доколкото ръководството е запознато, въпреки че географският регион е засегнат от COVID-19, дейностите на DB не са повлияни;

- Основните клиенти на Борсата в лицето на емитенти, борсови членове и потребители на информационни услуги не са индикирали на този етап за възникнали проблеми. Няма забелязана тенденция свързана с отказ от услугите на Борсата, в следствие от COVID-19.
- Към настоящия момент не са изготвени конкретни прогнози за ефектите върху обемите на дейността и размера на приходите. За месец март 2020 г. няма съществен спад в обема на сделките / търговия с финансови инструменти, а намалението на приходите през м. март 2020 г. спрямо същия период на предходната 2019 г. са намалени (9 х.лв.) Ръководството не очаква съществено намаление в размера на приходите в сегмент "Регистрация и поддържане на емисии финансови инструменти за търговия и на приходите в сегмент Сегмент „Информационно обслужване“, доколкото те се формират от фиксирани съгласно Тарифата такси, които се заплащат от борсовите членове

За минимизиране на възможните негативни ефекти върху дейността на ръководството дружеството е сформирало кризисен щаб, чиято цел е осигуряване на дейността при настоящата извънредна ситуация, както и предприемане на мерки за краткосрочна реакция.. Предприетите до момента мерки и действия за ограничаване негативните последици върху дейността на дружеството и предпазване на служителите са:

- Идентифициране на критичните процеси и определяне на определени стъпки за преодоляването на критични ситуации;
- мерки за дистанционна работа и ротация на персонала без засичане свиват рисковете до минимално допустими в такава среда процеси (провеждане на търговски сесии, допускане на финансови инструменти до търговия, обслужване на емитенти и борсови членове, обработка на корпоративни събития, осигуряване на цялостното функциониране на информационните системи на борсата) и отговорните структурни звена за осигуряването им.. Създадена е организация за извършване на работните процеси чрез дистанционни методи;
- Създаване на организация за приоритетно обслужване на борсовите членове при необходимост и при проблеми, свързани с достъп до търговската система. Към момента няма предприети мерки по спешност, свързани със създадената организация.

Ръководството на БФБ следи текущо всички канали за комуникация, ежедневно наблюдава изменението на ключовите показатели по дейността (най-вече обемите сделки), актуална информация за основни участници на капиталовия пазар, и има готовност при необходимост да предприема допълнителни мерки с цел минимизиране на евентуалните негативни ефекти от пандемията.

За целите на индивидуалния финансов отчет за 2019 г., ръководството оценява разпространението на COVID-19 като некоригиращо събитие, настъпило след датата на баланса. На този етап на разпространение на коронавируса и динамиката, с която се развива, то определя, че практически е невъзможно да се направи надеждна преценка и измерване на възможните ефекти на пандемията върху дейността му като капиталова борса, върху

качеството на нейните активи, вкл. портфейла от ценни книжа, бъдещето ѝ икономическо ѝ развитие и това, на нейните дъщерни дружества.

32.2. Съвместни дружества

На 21.04.2020 г. Българска фондова борса АД и Централен депозитар АД са учредили „Клиър Екс“ АД (Clear EX) с капитал 100 х. лв. Предметът на дейност на „Клиър Екс“ АД е извършване на услуги като клирингова къща, във връзка със сделки с електрическа енергия, природен газ и стоки, сключени на организиран пазар, както и други дейности разрешени от закона. Капиталът на дружеството е 100 х.лв., разпределен в 100 000 броя безналични поименни акции с право на глас и с номинална стойност 1 (един) лев. Участията в капитала на дружеството от страна на ЦД АД и БФБ АД са съответно 60% и 40%.

На 21.04.2020 г. Българска фондова борса АД и Централен депозитар АД са учредили „БД КОНСУЛТИ“ ООД. Предметът на дейност на БД КОНСУЛТИ“ ООД включва административно, финансово и деловодно обслужване, както и други дейности разрешени от закона. Капиталът на дружеството е 5 х.лв., разпределен в 5 000 дяла с номинална стойност 1 (един) лев. Участията в капитала на дружеството от страна на ЦД АД и БФБ АД са съответно 50% и 50%.

Няма други значими събития, настъпили между отчетната дата и датата на приемане на индивидуалния годишен отчет за финансовото състояние, които да изискват корекция и/или допълнително оповестяване във финансовите отчети за годината, завършваща на 31 декември 2019 г.